

Horváth Dezső
Klinikai föltámadás

TARTALOM

KLINIKAI FÖLTÁMADÁS
EGYSZEMÉLYES KERESZT
APRÓ NAPLÓ

Klinikai föltáadás
(Monodráma)

Első rész

(Klinikai szoba, négy ágygal. Kicsike a szoba, a négy ágy is zsúfolttá teszi. Korpás pizsamában ül az ágy szélén, aztán tesz-vesz, amit klinikán lehet. Feje körbetekerve fehér kötéssel, műanyag cső jön ki belőle. A bal oldalon lóg le a cső, nyakában infúziós üveg, abba csatlakozik bele. Egyedül van, mert hét végén a többiek hazamehettek.)

Török se voltam eddig való életemben, és most mindjárt turbános padisah lett belőlem.

Ennyi erővel Zeusz is lehetnék, az antik világ főistene, akinek a feje éppen viselős Pallasz Athénével, de egyrészt járatlan vagyok a mitológiában, csak annyit tudok, hogy Pallasz Athéné Zeusz fejéből pattant ki, de hogy akármilyen vajúdas megelőzte volna, arról fogalmam sincsen, másrészt ez mégse mitológia, hanem teljes mai valóság. A dátumot is tudom, 1984 októbere van, annak is a vége. A mostani fejből semmiféle Athénének nem ugrándoznak elő. Pedig de formás teremtés lehetne belőle, ha kikelne, ami belül van! Ajjaj! Egyedül csak az enyém lenne, ahogy a minden művészetek istennője csak Zeuszé volt.

Nem akarom Zeusszal keverni a politikát, de tudván tudom, 56-ban pontosan ötvenhatos fejem volt. Amikor kezdett divatba jönni a ferdevágású sapka, vettem egyet, aztán évekig szapultam. Miért nem tudnak olyan posztóból sapkát csinálni, ami nem megy össze? A következő évben, amikor ősszel elővettem, kicsi lett. Szídtam a magyar sapkaipart, mint a bokrot. Annyira elhitványodik a világ, hogy a leghitványabb anyagból csinálnak mindent? Ahogy az acél vasgyűjtő diákkorom óta egyfolytában biliacél volt, úgy gyűrűzött be előttem a biliség a sapkába is. Az én fejemre! Minden évben nem vehetek bilisapkát, itt oldalt bevágtam egy kicsit ollóval, finoman elvarrtam a lehajtója alatt, nehogy tovább repedjen, és úgy hordtam tavaszig. A következő őszre még jobban összement, végigkajattam a várost, nem találtam olyat, ami kedvemre való lett volna. Kétszer egymásután nem lehet ugyanabba a folyóba lépni, mondták a görögök, kétszer ugyanolyan sapkát venni se lehet? Mentem a boltba, bemondtam az ötvenhatos számot, adtak is mindjárt, de mind kicsi lett. Mentegetőzött a boltos: a címkét nem ő ragasztja bele, ő csak árulja. Pesten járván találtam egyet, jól meg is morzsoltam az ujjaim között. Megkérdeztem a boltost is, nagyon erősítette, ez, kérem szépen, biztosan nem megy össze, ha záporosó veri, akkor se. A következő szeptemberben megint elő az ollót, mert az is kicsi lett. Még egy év, még egy sapkát kellett vennem. Vitatkozni kezdtem: nekem ötvenhatos fejem van! És még hencegni is mer vele? - kérdezi csöndben a boltos. Gondoltam magamban, már a centi se a régi. Az is összemegy. Mert ha ötvenhatban húsz éves voltam, akkor a fejem már a végleges volt, az tehát nem nőhetett.

Otthon elővettem a bádogcentit, és végleg nem értettem semmit. Ötvenkilencet mutatott. Maszek sapkaiparosnál csináltattam az utolsót, körbecentizte a fejemet, és másnapra csinált egy ötvenkilencet. Sajnos, nem Pallasz Athéné növekedett alatta.

Még nem is látta a fejemet az itteni professzor, mégis áthívott a szomszédból. Odaát éppen azt mondta a tanársegéd úr, semmi olyan bajom nincsen, ami rájuk tartozna, elmehetek haza. Kurjantani tudtam volna első örömben. Ki az a bolond, aki nem akarna hazamenni a klinikáról? Majd adnak jó vitaminos orvosságot, és meggyógyulok, mondta. Vitaminos orvosság? Most van a legnagyobb keletje. Csakhogy akkor már az egész jobb oldalam zsibbadt. Mintha valaki végigfektetett volna a fejem búbjától a lábom hegyéig egy hosszú vonalzót, és megfelezett volna. A bal fülem tökéletes volt, a jobb mintha bedugult volna. A bal szemem is jó, a jobb meg olyan lett, mint a szikes föld. Állandóan dörzsölnöm kellett. Orrom bal lukja is jól szelelt, csak a jobb nem akart. Bal karom tökéletes, a jobb nem. A bal lábom is jó, a jobb

viszont rossz. Milyen jobboldali vitaminos orvossággal akarják ezt meggyógyítani? Még ki se mondta teljesen, hogy haza mehetek, megszólalt a telefon. Azt mondta bele valaki, ha még itt van az a pasas, ne engedjék haza, mert ők még próbálnának rajta valamit.

Jártam már úgy egyszer, hogy az egész Tisza-partot végig tudtam volna danolni, ha danolni tudnék. Akkor éppen cukorbajjal vettem őrizetbe, és két hónap múlva sikerült kimosakodnom a vádak alól: mégse vagyok cukros. Most is belém kellett volna állnia a danolhatnéknak, amikor a hazabocsátás híre odaért a tökéletesebbik bal fülembe, de nem támadt rá kedvem.

Amikor először találkoztam a professzorral, mindjárt láttam rajta, ez az ember addig nem nyugszik, amíg bele nem nyúl a fejembe. Az ilyenre mondhatták Mórának, megátalkodott, mint a tokmányba szorult kaszakő. Más is képes rá, de ahhoz hozzágondolom mindig: ha mindnyájan belepusztulunk is. Vele szemben állva meg se fordult a fejemben, hogy rá is fizethetek. Pedig a foghúzástól is félttem eddig.

Föl szokott jönni hozzám a Bandi, a sebész docens, ő is azt mondta, ez az ember olyasmit is tud, amit más nem. Közel sincs egymáshoz kettejük szakmája, de csak jót hall róla. Négy hónapja, hogy itt van Szegeden, de átváltoztatja a világot. Gondoltam mindjárt, az Isten azért küldte, hogy engem megoperáljon. Ha nem jött volna, maradt volna a jó vitaminos orvosság. Mert én azt se tudtam volna meg, hogy a világon van. Holtomig biztosan életben maradtam volna úgy is. A professzor úr viszont azt mondta, ha két órát késünk a kémény beépítésével, meg is vakulhattam volna.

A világ legjobb vitaminos megvakulása lett volna!

Ha csak egy kicsit is késik az a telefon, már tapogatnék, mint vak a hajnalt. Aztán nemsokára alulról szagolhatnám az ibolyát.

De bolondok az álmok! Többször is álmodtam, hogy elhagyott a szemem világa. Napközben is próbálgattam, amikor egyedül voltam otthon, hogy át tudok-e menni egyik szobából a másikba, becsukott szemmel. Éjjel is. A vakságra gyakoroltam volna? Nagyon figyeltem Németh László minden sajkódi írását is. Ő magas vérnyomással kínlódott, és megvakulástól félt. Bekötött szemmel járt a kertben.

A kémény pedig úgy került a fejembe, hogy egyszerűen belelőkték. Előzménye azonban ennek is van, ne kapkodjunk el. Ott hagytuk abba, jött a drót, hogy ne engedjenek haza. Szegény feleségem is bent volt éppen, kettőnknek magyarázta jó szívvel és türelemmel a tanársegéd, hogy csináltak ugyan egy kazalra való röntgenes fölvételt a fejemről, de hibát csak annyit találtak benne, hogy az egyik ér, mint valami cérnaszál, nagyobbat kanyarodik, mint illene. Mondtam rá, ennyi hibával a menyasszony is elkel, csak a vér menjen át rajta. Idejéből kitelik, hadd kerüljön egyet. Cérnaszál bajommal jöjjenek ide, az idegsebészetre? Ha eddig azt se tudtam, hogy ilyen nevű klinika létezik, honnan tudtam volna, miket csinálnak benne? Hogy koponyákat lékelnek? Azt már az ókorban megtették egy szál karddal vagy buzogánnyal, később cséphadaróval vagy kocsilőccsel, de mindig máséval történtek ilyen dolgok. Láttam elég koponyát múzeumban, lukasakat is, tagadhatatlan jelével annak, hogy aki viselte, még lukasztás után is életben maradt. Hogy meg-meglődött-e közben a lába, tudott-e beszélni, maga alá eresztette-e a vizet, mint az aludttej, vagy forgatós ágyban töltötte napjait, arról persze nem szólnak a leletek. Mindegy, soha nem vágytam rá, hogy olyan intézetbe kerüljek, akárcsak vendégnek is, ahol kard nélkül hadakoznak.

Másnap reggel aztán átkísért a tanársegéd ide, a szomszédba. Ötven méter legföljebb a távolság a két intézet között, és lehet, ez az ötven méter jelenti nekem az életet. De sok emberről tudok, akik nem tudták megtenni ezt a kicsi távolságot! Én a ruháimat hoztam, meg a kis bőröndömet, a tanársegéd meg hóna alatt a rengeteg leletet. Mint Dzsani, a legnagyobb

magyartanárnak. Mindig úgy jött órára, annyi könyvet szorított a hóna alá, kifeszítették a karját.

Régi épületre ráfejelt klinika ez, a folyosó elején ült az itteni tanársegéd, neki adott át hivatalosan, papír szerint. Nem tudtam akkor még, miért morog, de végig morgott és dörmögött. Gondoltam, kicsi a klinika, és sokan vagyunk benne, nyilván kellett volna másnak is a hely. Később tudtam meg, szokása a dörmögés. A főnővér viszont kedves volt nagyon, segített berakni a holmimat a szekrénybe, és blokkot is adott róla, mint a jó ruhatárban szokás.

Tenyérnyi kis klinika utolsó szobája ez, és én ennek is a legutolsó ágyára jutottam. Ebből is lett hasznom.

Gyönyörű ősz az idei, a kórházzagot viszont változatlanul nehezen viselem, és a bekötözött fejű emberek látványa is rémiszt. Mintha puskából lőttek volna ki, mentem is mindjárt az udvarra, amíg szabad lábon vagyok. Próbálgattam a szabad lábomat. Mert egészen szabadon mozgott. Fordíthattam a bokámat kifelé, úgy léptem, mint a csámpás pénzügyminiszter. Fordult. Fordíthattam befelé, mint a kacsikalábú Jóska, arra is fordult. A bal normális, ez meg forog? De mitől? Azelőtt nem forgott. Becsípődhetett valami ide a gerincembe, az csinálhat ilyen bolondságokat.

Csak azt tudnám, mitől lettem akkor ennyire feledékeny, ha a gerincem a ludas? A lehető legközöségesebb neve van a másik klinika igazgatójának, mégis ötpercenként jártam ki, hogy megnézzem a sildjén, mert mindig elfelejtettem. Elolvastam, mondogattam magamban, amíg be nem értem, aztán elfelejtettem. Megint kimentem, aztán megint. Cikket akartam írni, mielőtt bejöttem volna, és a közepén járva egyszer csak elfelejtettem, mit akartam. Újra elolvastam, ami már készen volt, hogy majdcsak eszembe jut a folytatás, de nem jutott eszembe. Mondat közepén apadt el az emlékezet. Szemem láttára lett sivataggá a fejem. Borzalmas sors.

Ez azért mégse lehet gerincbecsípődés!

Még a másik klinikán voltam, illetve még ott is csak föl vételre vártam, amikor előbiceg az egyik szobából Pista, az iskolák számvevője.

- Hát te?

- Látod, ide kerültem. Két éve meghalt a feleségem, én meg itt vagyok. Nem tudom, micsoda féreg esett belém, de igen gyöngén állok. És te?

- Zsibbadok.

- Csodálkozol rajta? Most olyan világ van, minden épeszű ember zsibbad.

- És vészesen felejtetek.

- Az a jó! Istenáldása most egy jó felejtés.

- Bolond vagy, Pista! Én mindent felejtetek.

- De rám még emlékszel?

- Hogyne emlékeznék. A Miklós Józsi bácsira is emlékszem.

- Tudod, hogy meghalt?

- Tudom. Ott voltam a temetésén. Téged is ott láttalak utoljára.

- Ezért nem jó temetésre járni, mert sokan vannak, akiket ott lát az ember utoljára. Akkor viszont nincsen a te emlékezetteddel semmi baj.

- Van, Pistám, van. De azért sokért nem adnám, ha visszaforgathatnánk az időt huszonnégy évvel. Te számadó lennél megint a Józsi bácsi keze alatt, én meg betolakodó gyűttmönt.

- De jó lenne! Kapaszkodjunk bele a nagy kerékbe, és forgassuk vissza.

- És lakodalmakat muzsikálnál. Tüdőgyulladást is kapnál, mert izzadtan fölkergetnek a szalmakazal tetejére, hogy ott húzd el a nótájukat.

- Még te monddod, hogy rossz a memóriád?

Most elővettem egy kicsike noteszt, és elkezdtem abba beírni a neveket. A Jánost, a másik Bandit, az itteni adjunktust, a főnővért, a többi nővért, a szobatársakat, és a professzort. Itt fekszik a Karády Laci bácsi, azt tudom, mert mondta, a Mocsár Gabinak volt az osztálytársa, de hogy a másik két ágyon ki fekszik, meg kéne nézнем a noteszban. Ja, itt a tulsó végén egy csabai ember, porckorongsérvvvel, de hazaküldték, mert köhögős lett. Állítólag nem jó, ha valaki szétköhög a sebet. Otthon köhögjön inkább. A másikon meg egy bácsalmási atyafi. Most mehetett haza.

Nem tudom, mit szerethettem meg a másik klinikába, amikor egyáltalán nem szerettem, de mindig az jut az eszembe. Kerültem egyet az udvaron, aztán be-benéztem. Összefutottam a tanársegédemmel is. Jött értem annakidején, és behívott a szobájába. Üzenhetett is volna értem talán, bár nem tudom, a tanársegédnél létezik-e alacsonyabb beosztás a klinikákon, de inkább jött, és hívott. Egy évig kutatóintézetben dolgozott, most jött vissza, én lettem az első betege. Megfordult a fejemben mindjárt, olyan ez, mintha első halottja lennék egy temetőnek.

Apróra kikérdezett. Mikor születtem, hol születtem, volt-e a családban ilyen beteg, volt-e a családban olyan beteg? Jó sokára értünk el csak oda, hogy tulajdonképpen mit érzek. És mióta érzem? A felejtésem is nagyon érdekelte. Mióta felejtetek?

Mondtam neki, arra könnyebb lenne emlékezmem, hogy valamit nem felejték el, de amit elfelejték, azt az idejével együtt felejttem. Talán azóta, amióta áttértek a négyjegyű telefonról az ötjegyűre. Azelőtt fejből tudtam majdnem a teljes telefonkönyvet, bejött az ötjegyű szám, és nem tudtam.

- Mi lehetett az oka?

- Ezt firtattam én is. Elméletből nálam soha nem volt hiány, kitaláltam mindjárt, azért talán, mert történelemtanár is volnék, bár történelmet soha nem tanítottam, és az leginkább négyjegyű évszámokkal dolgozik. Ez a telefonszám azzal történt egyidőben, az meg ezzel. Jöttek az ötjegyűek, kibillentem azonnal a barázdából.

- De ez egészen elfogadható magyarázat!

- Mutató, de nem igaz. Ha megtanulhattam a telefonkönyvet, akkor azt az egyest oda tudtam volna ragasztani mindegyik elé.

- Mikor vezethették be az ötjegyűeket?

- Tetszik látni, erre se emlékszem. Talán tizenöt éve lehet?

A fejfájásaim is nagyon érdekelték. Ha tizedannyira figyeltek volna rá az eddigi orvosok, már régen meggyógyíthattak volna. Pedig mindnek mindig elmondtam, nem úgy fáj, mint a többi normális embernek, hanem másként. Az is nagyon érdekelte, mikor szoktam összeesni. A zsidóságaim meg különösen. Elővette rabvallató kicsi lámpáját, olyat, amilyennel a Laci is beszaladt a csőbe a kávézásomat illetően, és úgy bevillogtatott mindegyikbe, nem győztem pislogni utána. Karinthy jutott eszembe mindjárt. Nála is a szemfenék árulkodott, hogy nagy baj van. De nála mindig a vonatok zakatoltak!

Akkoriban fogalmazódott meg bennem az a korszakos tétel is, hogy a bokánkon is lehet kismillió baj, a bokatöréstől a tyúkszemig, miért ne lehetne legalább ennyi az agyban is.

Avval bocsátott vissza a szobámba, hogy naponta meg kell innom egy deci glicerint. Meg is dermedtem tőle. Ha Nobel Alfréd úgy találta föl a dinamitot, hogy glicerint kever kovával, akkor ez a glicerin is összekeveredhet az én kövesedéseimmel, és úgy fölrobbanok, hogy széjjelvetem a klinikát. Már hozta is Beáta az első adagot. Olyan édes szirupot még életembe nem ittam. Mondtam is neki, végrendeletet írok, és a klinika összes glicerinjét reá testálom. Néztem közben az arcát, azt se vettem észre rajta, bánná-e, ha a levegőbe röpülne ő is.

Este mondják itt a többiek, üzenetem van. Vegyem észre, ez klinika, nem szanatórium, időnként akkor is látni is szeretnének, ha hét ágra süt odakint a nap. Holnap ne menjek sehova, mert 11-kor a műtőbe várnak. Se ne egyek, se ne igyak addig.

Tehát elkezdődik!

Csak azt tudnám, mi kezdődik. Oh irgalom atyja, ne hagyj el!

Itt még azt se mondhatom, hogy levelező tagozatra iratkoztam be. A másik klinikán azzal hergeltem a többieket, jó az, ha az eszét is magával hozza az ember, és használja is. Levelező tagozatra iratkoztam, hogy könnyebben hazajárhassak.

Az azonban biztos, nem homlokon csókolni akarnak a műtőben.

Semmi dolga az embernek a klinikán, ha türelme van hozzá, ráér várni. A kosznak úgy is orvosságsgaza van, az se hiányzik. Eljött a tizenegy, nem jönnek értem. Elhúzzák a delet - itt a torony a szomszédban -, még mindig nem. A többiek szidják már a kórházi kosztot, még mindig semmi. Péntek délután van, ma már biztosan nem operálnak.

Este beszéltem futtában a professzorral. Állítólag minden este külön vizitet tart, ha éjfélkor ér haza, akkor éjfélkor is, és mivel én vagyok az utolsó, megkértem, beszéljünk egy kicsit.

- Az nem lehet, hogy csak cisztám van?

- Ha ciszta lenne, mi lennénk a legboldogabbak.

Hát akkor mi van? Nekem a ciszta is világegés, mint az atomháború, neki meg boldogság lenne? Normális még ez a világ? Tettem még egy próbát.

- Nem az a hiba, hogy sokat ülhettem huzatban?

Nem tudom kimondani, milyen arcot vágott rá, de azt észrevettem, nem a huzatot keresi a koponyámban.

Délután kettő is elmúlik, jön a harmadik Bandi, a beteghordó, és föl akar rakni a meseautóra. Itt az Isten is Bandi? Mondom, nekem gyalog jobban esik az ilyesmi, ő meg azt mondja, nem lehet. Neki az a dolga, hogy engem levigyen, ne irigyeljem el előle a munkát. Kemény voltam, mégis gyalog mentem, ő meg jött utánam a szekérével. A grótot kísérhette így a kocsis, ha annak sétálni volt kedve. Tudta, talán vissza is kell onnan jönnöm.

Annyian vannak a műtőben, mint az oroszok. Fehérköpenyes orvos meg segéderő mind. Meg is kérdezem a második Bandit, az adjunktust, nincsen ezeknek családjuk? Itt a péntek, minden tisztességes ember pucol haza, mit akarnak ezek rajtam nézni?

Alkut kötünk Bandival. Akármit csinál, előtte mindig mondja meg, mi következik. Aláírtam, persze, aláírtam azt a papiroost, amelyben beleegyeztem mindenbe, de mégiscsak jó előre tudni, ami elkerülhetetlen. Azt mondja a Bandi, kikanyarít a hajamból egy darabot. Rendben van, ha van még annyi, kanyarítson. Aztán azt mondja, most érzéstelenítőt ad. Vékony tüvel, hogy ne

fájjon. Az is jöhet, de mondja meg, minek az érzéstelenítő? Mit akar egyáltalán? Azt mondja, lukat fúr majd a fejembe. Próbafúrás lesz, és ha nem lesz meddő, olajat csapolnak belőle? Már rámterítették a zöld lepedőt, a rajta lévő lukat kikanyarított kopaszágomra fordították, aztán érzek egy halványgyöngye túsúrását. Amit belém nyomnak, az egy kicsit feszít, de ne kényeskedjünk! Aztán azt mondja, most belevág a bőrbe, de ne féljek.

- Nem fáj, igaz?

- Nem, csak éreztem, hogy kiszaladt a vérem.

- Elcsíptük idejében. Most félrehajtom a bőrt.

Azt hittem, ott van még a beteghordó Bandi, neki kezdtem mondani valami testhez álló idétlenséget. Mintha összetegeződünk volna előtte, tehát tegezem. Visszafelel rá az adjunktus Bandi, de veszi a lapot, ő is tegez. Kényelmetlen helyzet, még azt se mondhatom a lepedő alatt, nem vele akarok tegeződni. Aztán azt mondja, most jön a fűrő. Mint a régi asztalosoké, olyan, csak ennek gömbfeje van, hogy a töreket kifelé hozza. Ha nem hozná ki, bele is pusztulhatnék. Mondom neki, jól figyeljen, ha már így esik a dolog, mert a kisleánykömmel violenciám támadt nemrég. Azt vágta hozzám irtózatossá mérgében, kemény fejű vagyok, amire én azt találtam mondani, örülök neki, mert mindig jobb a kemény, mint a puha. Abba nem esik bele az eső. Az idegen féregeszmék nehezebben mennek bele, de a sajátot jobban megtartja. Hej, Pista, akinek egyetlen jó szava nem volt hozzám tizenöt év alatt, ha most ide tartanád te is a lagymatag fejedet! Erre elkezdte tekerni Bandi a fűrőt. Viccelek vele, jól vigyázzon, nehogy ferde fúrás legyen belőle. Az olajosok is a város széléről fúrtak be a Széchenyi tér alá. Igaza volt, nem fáj, ha egyszer a koponyacsontban sincsenek érző idegek, de a panelfúrás ehhez képest csöndes suttogás csak. Hallottam én a csontvezetésről, meg Beethoven megsüketüléséről is, aki még így is meg tudta írni leghíresebb szimfóniáját, de az ő belső hallását mégse zavarhatta az ütvefúrás. Mindenesetre nekem most egy fia szimfónia se jutott az eszembe. Mondom a Bandinak, nagyon jó panelfűrő lehetne még belőle. Ha itt fölmondanák az állását, csak szóljon, én beszervezem. Előbb borbélynak menjen, mert nagyon jól bánik a hajnyíró ollóval is, de ha minden kötél szakad, még mindig nem marad állás nélkül. Polcállítások idején az ütvefűrő nélkülözhetetlen.

- Jó, majd hozzád megyek tanúsítványért.

- De polcot azért ne szerelj a kobakomra!

Sokáig gyaszatol! Beszél közben, de elnyomja a zaj. Jöttek a tankok, csattogtak, csörömpöltek, egyszer-egyszer lőttek is. El-elfáradhat a keze a tekerésben, mert lövések után megáll. Talán izzadt homlokát törölgetik? Vagy elfelejtették megolajozni a fűrőt? Végre megdöccen. Vége a tankcsatának?

- Na, Bandi? Ki győzött?

- Kemény a fejed, az biztos. Most még adok egy injekciót, mert az agyhártyát is át kell vágni.

- Adjál, komám! Oda neki a rozsdás bököt!

De mit csinál itt az a sok orvos? Hogyan tudnak ennyire csöndben lenni? Netán elvette hangjukat a panelfúrás zaja? Vagy dezertáltak már, és csak ketten maradtunk a lövészárookban a Bandival? Bemetszi az agyhártyát is, és elismerést vár:

- Ugye, nem fáj?

- Neked biztosan nem, de lassan már bennem sincsen, ami fájhatna. Legföljebb beljebb fáj majd.

- Az agyvelőben sincsenek érző idegek.

- Ne beszélj, a jó agyvelő csupa ideg. A beteg meg még inkább.

- De közvetlen fájdalmat egyik se érez.

- Akkor azt mondd meg, mitől szokott fájni olyan elviselhetetlenül, ha nem fájhat?

- Éppen azt keressük.

Másik hangot hallok, tehát mégse maradtunk egyedül. Valami kanült emleget. A professzor lenne? Csak tudnám, mi az a kanül? Amíg eddig eljutok gondolatban, egycsapásra megszűnik összes zsibbadásom. Tompa lökést éreztem csak, aztán kitisztult a világ. Mire belém fészkelte volna az aggodalom, hogy félre is csúszhat közben, és visszafelé görbültében ki is szúrhatja a szememet, és meg is vakulhatok, el is ordítottam magamat:

- Nem zsibbadok!!! Figyeljétek, emberek! Nem zsibbadok!

Mégse a derekamba csípődött be az ideg? Ott kotlott a baj, ahol most a kanül vége van, de kiugrasztották belőle. Akár mehetek is haza.

Előbb még rémüldöztem egy sort. Teremtő Istenem, hogyan alkottad te meg az embert? Ennyi erővel puszkagolyót is ereszthettek volna a fejembe, ha ilyen szépen megmaradtam.

A professzor úr is tartotta az alkut, ő is mondta lépésről-lépésre, most éppen mit csinál. A kanül az egy cső, pár napra benne is marad a fejemben. Hozzá kapcsolható egy másik cső, azt vezeti bele ebbe az üvegbe, hogy mintát gyűjtsön az agyvízből. Liquort mond, de értek én már doktorul, káposztalének szinkronizálom. A csövet meg kéménynek. Ahol nagy gőz szokott lenni a kazánban, jól jön egy kis kieresztés. Ha sípot szerelnének a szájára, talán a Rákóczi-indulót is elfújná. Vakpali, vakpali, mindent lát, / Szemüvegen át, / Nyald a valagát... Kémény? Kémény? Kémény fejben jól áll a kémény. Most összeölti az egyik agyhártyát, aztán a másikat, most meg a bőrt varrja.

Kitűnő susztermunka.

- És kész is?

- Most szépen lemegyünk a röntgenbe.

- De mi lesz a lukkal? Lukasfejű maradok?

- Majd besarjad.

Ezt a szót se hallottam még, de érteni értem. Besarjad, ha lesz rá ideje.

Eszembe jutott az is, az állatok között vannak hasított körműek. A marha, a kecske, meg a birka, akár kerge, akár nem. De hasított fejű állat nincsen! Élőben biztosan nincsen.

Az összes juhász is eszembe jutott. Ők közönséges bicskával piszkálják ki a férget a kerge birka fejéből. Ha sikerül, attól kezdve nem pörög a birka. Annyit talán ezek is értenek hozzá, amennyit a juhász? Csak azt nem tudom, van-e hozzá való bicskájuk!

Ide már kellett a Bandi kocsija.

Jön utánam a sok fehér köpeny. Nem láttak ezek még birkalékelést? Ha megmaradnék, elvinném őket egyhez, hadd tanuljanak. Lent is körbeállnak, amikor hetvenhétféle pozitúrába beállítják a fejemet. Fényképezik előlről, hátulról, alulról, fölülről, de amikor aláteszik a filmet, mind fut kifelé. Mintha robbantás készülne, fedezékbe mindenki? Csak rám tüzelnek, ők meg elfutnak? Aztán futnak vissza. Viszik a filmet előhívni, futnak utána. Újabb beállítás, megint egymás sarkát tiporják. Egyesegyedül maradok most már a lövészárók partján. Nagy hős uraim, így állunk az úr színe előtt? Nektek bunkerotok is van, hogy bebújhattok, engem meg itt hagytok a pergőtűzben?

Miért nem elég az a sok fölvetel, amit magunkkal hoztunk?

Elmúlhatott már négy óra is, és még mindig nem tágítanak.

Végre mindent kezdek érteni. Nemrégén jött ide a professzor, rá kíváncsiak, nem énrám. Senki nem hitte el neki, hogy komoly baj van a fejemben. Mint valami mágust, úgy figyelnek minden mozdulatot, de finom fiúk, mert csöndben vannak. Azt az egyet látom rajtuk, nem neki drukkolnak. Sajnos, nekem se. Én csak bizonyítási alany vagyok egy nagy pörben. Nélkülözhetetlen kellék, de csak kellék.

Azt mondja a professzor, most fekdjek hasra. Mi az? Lőnek megint? Vagy csak végre egy emberséges hang? Észreveszi valaki, hogy én is itt vagyok, és fekdjni ezerszer kényelmesebb, mint asztal közepén ülni.

Van Isten! Megkordul a gyomrom. Itt az este, és én még nem is reggeliztem. Vagy nem hallják, vagy nem is akarják. Hogy közöttük is lehet, aki szintúgy nem reggelizett még, meg se fordult a fejembe. Magára gondol csak az ember, fűrás után is.

Fekszem tehát tulajdon hasamon, és a professzor félpercenként kérdegeti: nem szédül? Mondom neki, nem. Megint kérdezi, még mindig nem. A harmadiknál gyanút fogtam. Ha ennyire kérdegeti, nem nyugszik addig, amíg rám nem hozza a szédülést. Két oldalon tehetetlenül lóbálódik a két karom, elkezdek matatni a műtőasztal alatt, hátha megkapaszkodhatnék valamibe. Ennyire takarékoskodtak az emberi tisztességgel? Sehol egy bütyök, amit megfoghatnék, nemhogy fogantyú. Kedves asztaltervezők, vegyétek végre figyelembe, némely esetekben az alsó világnak éppen olyannak kéne lennie, mint a felsőnek. Ne rajtam spóroljatok! Mire negyedszerre kérdezi, találtam valami kis bibircsókot, arra tapadtam rá egyik kezemmel, a másikkal meg a kezemre. Csip-csip csókát is játszhattunk volna alsó változatban, ha játékra való lett volna az idő. Jó is, hogy megtaláltam, mert elkezd táncot járni alattam az asztal. Billen jobbra, billen balra, lódul előre, lódul hátra, aztán forog körbe-körbe. Kerge birka, asztali változatban? Mintha az összes ringliszíp minden fajtáját alám sűrítették volna. Szegény Berci, ott fönn, az űrben, ha te ennyire szédültél volna nem is olyan régen, kiléptél volna saját felelősségedre a legnagyobb semmibe. Mintha betörés előtt álló szilaj csikót nyergeltettek volna velem, vagy nekivadított tinó hátán zötykölődtem volna meztelen üleppel. El is kiáltottam magamat:

- De most már szédülök!

Eddig csak zsibbadtam.

Hátranéztem, mintha a professzor kezét láttam volna. Velem forgott az is. És mintha orvosi fecskendő lett volna benne. Gondolom, tú nélkül, az én csövemre kötve. Mit akar ott hátul? Szentől-szembe nem meri? Megszívatta, vagy megpumpálta, nem tudom, de még nagyobbat pördült velem az asztal. Mintha horpadt nyolcasokat írt volna le, ki se mondható sebességgel. Mindjárt kiröpülök a világűrbe, fogjatok meg, emberek! Teremtő Istenem, ekkorát vétettem volna ellened? Még gyorsabban pörög velem a teljes világ. Ezt már megolajozták, nem úgy zötyög, mint a fűró. Megint üvöltök:

- Állj meg, Berci!

Még nagyobbat:

- Szé-dü-lök!

(Szünet)

Második rész

(Ugyanaz a klinikai kórterem. Most is csak Korpás van benne, de nem a negyedik ágyon, hanem a harmadikon.)

A nehezen már túl vagyunk. Hétfőtől fogva semmi más dolgom nincsen, csak gyógyulnom kell. Meglékeltek, mint a dinnyét, Lőrinc előtt, de nem adták ide kóstolónak a dugót. Azt mondta a professzor, zölddiónyi daganat volt benne. Mekkora egy zölddió? Először kicsi, aztán mindig nagyobb. Kicsi nem lehetett, mert akkor legföljebb mogyorót mondtak volna. A Bandi meg avval lelkendezett, hogy igen szép kis daganat volt. Miből vannak ezek? Nekik egy agydaganat is lehet szép? Vérerekkel jól el volt látva, tehát csak jóindulatú lehetett. Az indulata lehetett szép?

Hála Istennek!

A második agykamráam legfenekén ült a zölddió. Valósággal pöffeszkedett, mert elzárta a káposztalé szivárgóját. Eddig azt se tudtam, hogy titkos kamrái vannak az agyamnak, most meg már azt is tudom, hogy legalább négy van. Azért lett kicsi mindig a sapkám, mert akkor is nőtt még a fejem, amikor már rendes körülmények között nem lett volna szabad nőnie. Feszítette a káposztalé. Amikor már annyira elcsontosodott, hogy nem tudott nőni, akkor kezdett zsibbadni az egész jobb oldalam. Baloldalon a dió, tehát a jobb oldalam zsibbad. Azért keresztezi egymást a tett és az akarat olyan sokszor, mert mindegyik félteke a másik oldalra szolgál?

Mondtam a professzornak, nem értem az egészet. Méltó orvosi fölügyelet mellett jutottam erre az állapotra. Minden évben átkergettek bennünket egy orvosi szűrővizsgálaton, nem is kutyautókre bíztak bennünket, miért nem vették észre, hogy valami baj van az emeleten? Aztán szépen összerakosgattam magamban a múltamat. Világos minden, mint a vakablak.

Valamikor, nagyon régen, elhozattam hazulról a biciklinket. Akkoriban vettük meg a kertünket, húsz perc alatt kint vagyok vele. Tömve van viszont az utca mindenféle bogárral, és öngyilkosjelölt valamennyi. Mind az én szemembe akarja beleölni magát. Próbálgatom a család valamennyi napszemüvegét, mindnél szédül a fejem. Csináltattam ablaküveges szemüveget, akkor is szédült. Mások kibírják a napszemüveget, én miért nem bírom? Tikkasztó-töppesztő kánikulában beültem az SZTK-szemorvos ajtaja elé, vártam két órát, és akkora letolást kaptam, fölnőtt korom óta akkorát még soha se.

- Panasza?

- Nem állja a szemem a napszemüveget.

- Akkor ne hordjon napszemüveget!

- Doktornő kérem, az a bajom, hogy semmi üveget nem visel el a szemem, viszont biciklivel járok, és ha akkor röpül bele a bogár, amikor kamion jön utánam, megeshet, hogy kávéskanállal se szednek föl a kerekei alól.

- Akkor vegyen motoros szemüveget!

- Rosszul tetszett érteni. Semmi üveget nem visel el a szemem.

- Ekkora marhát én még nem láttam!

Fölkeltem, és kioldalogtam, mint akit két lábbal rúgtak ki. Akkor azt gondoltam, a meleg teszi idegessé, most viszont azt hiszem, az lehetett volna az első jelzés. Mert azóta már tudom, a szem árulkodik leghamarabb. Az embernél mindenképpen, de nem tudom, a marhanép, aminek elneveztek, hogyan van mindezzel. Ugyanarra a kaptafára készülhetett az egész élő világ.

A másik. Rendes évi vizsgálaton voltunk sok évvel ezelőtt, és a másik szemorvos most is bevillogtatott rabvillató kicsi lámpájával a szemembe. Addig mindig azt mondta, nincsen semmi baj, most meg azt, hogy ne dohányozzak annyit.

- A legkönnyebbet mondod. Soha nem szívtam.

- Akkor ne igyál annyi kávé! Mennyit iszol?

- Négyet? Ötöt?

- Sok! Nagyon sok!

- De én egy év alatt iszom annyit, Lacikám!

Kudarcból egy is elég, a kettő már sok. Úgy érezhette magát, mint akit orrba vertek, sajnós, nem folytatta tovább. Pedig ő volt az első, aki már látta is a bajt, tulajdon két szemével, csak nem jött rá, hogy mi az. És én, valóban vén marha, jót nevettem rajta, hogy kétszer is mellétrafált. A harmadikat meg se próbálta. Találkozzunk csak, megmondom neki.

Araszolhatnék visszafelé még jobban. Gyerekkoromban, amikor a ringlispíl előtt elcsordult a nyálam, alig bírtam végigülni egy menetet, úgy elszédültem. Pedig jól kinéztem, hogyan kell fölhúznom magamat az előttem futó szék láncaira, mikor kell kilöködnöm, hogy nagyobbat lendülhessek, de simán is elég volt. Fél napig forgott velem utána a világ. Már akkor dolgozott bennem a dió, esetleg apró borsó képében? Táncolni is azért nem szerettem, mert tánc közben is szédültem. Szégyelltem is magamat, amikor a kislány szinte röpült volna, én meg belekapaszkodtam, hogy el ne essek. Sajnos, nehezek voltam minden röpülésén.

Amikor a fejem is kezdett már fájogatni, rájöttem, nem úgy fáj, mint a többi normális emberé. Mondtam már, másoknak a homlokát szokta gyötörni, vagy a tarkóját, nekem meg oldalt, bal felől. Kicsi koromban elő-előfordult, hogy elsötétült előttem a világ, és össze is estem néhányszor. Azt mondta mindre az akkori orvos, vérszegény vagyok, azért. Hogy a vérszegénynek miért fájna jobban a bal oldala, mint a homloka, soha meg nem tudtam.

Most itt vagyok, meglékelve.

Ha csak saját balhiedelmeimet gyúrnám össze másokéval, már kitelne a zölddió. Mindenesetre hol van az a vitaminos orvosság, amelyik kihajtotta volna belőlem?

Bejött a múlt héten az egyik barátom, és nagyot bámulva turbánomon, megkérdezte.

- Nem vagy te egy kicsit bolond?

- Ennyi erővel az is lehetek.

- Most olvasom, talpmassázssal el lehet mulasztani az ilyesmit. Le van rajzolva, hol kell dörzsölni.

- Tudod mit, Sándor? Lehet, hogy én még mindig bolond vagyok, de vagy a talpam lukadt volna ki, vagy mind a tíz ujjam lekopott volna könyökig, a zölddió azonban tovább röhögött volna a fejemben. Én meg közben elmentem volna Földvára, deszkát árulni, ahogy sokan elmentek már szó nélkül. Ahová kés kell, ott a vakarózás nem segít.

- Mondom, hogy most olvastam!

- Bolondokat is olvas az ember, ha van, aki a bolondokat leírja. És azt honnan tudtam volna, hogy nekem kidörzsölni való agydaganatom van? Te se mondtad!

Más se tudta. Az a sok orvos, aki úrhajósi szédülésemet végignézte, az se hitte. Hiába bizonyította a professzor éppen a szédüléssel, és az utána készült fölvételekkel, hogy ott a daganat, nem hitte el senki. Amikor aztán elküldött Pécsre, a tőkgyalu alá, és le is fényképezték a daganatot, akkor meg azt kezdték mondani, elhiszik már, de olyan helyen van, nem lehet megoperálni. Egy ember volt csak az egész klinikán, aki azt merte mondani, meg kell operálni, és ő meg is operál. Az Istenküldte Professzor.

Mindenki ellene drukkolt. Olyan fontos központok között kell elhaladnia késével, ha csak egy kicsit is megröcög a keze, azonnal elfelejtek beszélni, fogni, lépni, akár mozdulni is. Vagy magam alá ereszttem én is a vizet. Eleven nyomorék lehetek, amíg csak a földön fölül vagyok.

Tőkgyalunak neveztem el a komputer tomográfot, ahogy káposztalének az agyvizet, és kéménynek a fejbe bedugott csövet. Azért tőkgyalu, mert centinkint szeleteli föl az agyvelőt. A másik klinikáról elküldtek már a pesti tőkgyaluhoz, de onnan az a válasz érkezett, a bal oldalon nem találnak semmit, meg kéne nézni a jobb oldalt is. Ugyanott volt a jobb oldalam is, miért nem nézték meg? A professzor Pécsről jött, az ottani embereket ismerte, jobban bízott bennük, mint a pestiekben, ezért küldött Pécsre.

Fiatal doktornő volt a gépnél, Ágnes. Fölfektettek itt is a vasalódeszkára, betoltak a kemence szájába, és elkezdett sercegni a gépezet. Annyira nem recsegett, mint a pesti, de azért leginkább ez is Noé bárkájához hasonlított, amely tetűvel-bolhával, zsiráffal és elefánttal volt megrakva. Sercintett ez is akkorákat, mint a bagós vénember szokott, köpés előtt. Megszámoltam itt is, száznolcvanát vagy száznolcvannégyet egy menetben, de volt belőle legalább hét. Végig szenvedtem, mert az összes világítás a fejem fölül jött, és majdnem kiégette a szemeimet. Amikor készen lettek velem, kértem egy pohár vizet, aztán megkérdeztem, megnézhetném-e az agyamat belülről. Még soha nem láttam, pedig régtől fogva sétáltatom már. Meglepődött az asszisztensnő, úgy látszik, nem szokták tőle kérni.

- Ezt meg kell előbb kérdezniem.

Jó sokára jött vissza, nyilván tanakodhattak odabent is, de a végén beengedtek a képernyő elé. Ketyeg ilyenkor az óra az ember fejében, már ebből is következett. Végtelenül kedves volt ugyan Ágnes doktornő, de elhatároztam, nem hozom további kellemetlen helyzetbe, ezért csak azt kérdeztem meg, rábökvén a képernyőre, mi az a lúdtojás a fejemben.

- Levegő.

- Hogyan került oda?

- Amikor föltöltötték, akkor szorult bele. Majd fölszívódik idővel.

- Ha ott szeret lenni, hadd maradjon ott. Ennél jobb helyet nem adhatok neki.

Ők figyeltek engem, én figyeltem őket. Ha semmi gond nem lenne, biztosan megmondanák, így gondoltam, de nem mondanak semmit. Tehát van. Ideadták a lezárt borítékot, jöhettünk haza. Pardon! Lényeges dolog következik. Úgy köszönt el tőlem, hogy Viszontlátásra! Hej, gyönyörűségem, ha igazat mondanál! Ha még egyszer láthatnánk egymást az életben!

Hamarabb végeztünk, megkerestem még Pórszásznét. A Jani, szegény, ide jött Szegedről professzornak, és itt is halt meg. Réműldözött Kati, amikor kikanyarított hajamat meglátta. Mondtam neki, majd írok egy lapot. Ha az lesz rajta, hogy föltámadtam, tudja meg, hogy megmaradok. Pedig akkor még nem tudhattam, mi van a borítékban.

Jóska vitt és hozott most is, a sofőrünk, legföljebb az tűnhetett föl neki, hogy kevesebbet beszélünk. Feleségem is megsejtett valamit. Vagy jobban tudta már, mint én?

Akkor volt november hatodika.

Mire fölértem ide, borzalmas hírt hallok. Meghalt a Miska bácsi. Leugrott az emeletről. Erőszakkal ment szegény az Isten nyakára.

Megszólalni se tudtam. Tegnap még arra kért, ütögessem jó erősen a tarkóját, mert annyira fáj, elviselni se tudja már. Csakhogy a professzor is mondta, úgy operálta meg, hogy az orrán nyúlt be, és a tarkóján lévő daganatot csípte le. Ekkora kerülőkre is képes már az orvostudomány? Ha én a friss sebet kezdem ütögetni, nemcsak a sebes agyát ütöm, de agyon is verhetem. Elküldtem inkább a nővérhez, de ő se ütögette, csak megmasszírozta egy kicsit. Én inkább az agyát hoztam rendbe.

Állítólag bejött hozzá délelőtt a család, a fiával még pörölt is egy sort, hogy minek kellett bejönnie. Egyedül hagyta a jószágot? Délután keresték, de nem találták. Kinéztek az udvarra, mert az ablak nyitva volt, ott volt szerencsétlen lenn, szétlapulva. Három emelet magasságából esett le, betonra. Pedig a hét végén hazamehetett volna.

Rossz jel, nagyon rossz jel.

A leleteket leraktam az asztalra, és elkezdtem átöltözni. Üzenet jön, vár a professzor. A vizsgálóban vár. Leültet, ő meg a vizsgálóasztalnak támaszkodik. Nem jó, ha leültetik az embert. A jó hírt állva is meghallaná.

Kertelés nélkül mondja:

- Uram, önnek agydaganata van. Eddig is tudtam, mert nekem elég bizonyíték volt a minapi ventriculográfia, amikor a térfoglalásra gyanús kontrasztanyag-kiesést észrevettük, de most már pontosan látható is a fényképeken.

Míntha cölöpverő vert volna be a földbe, százmázsás ütőjével.

- Elkerülhetetlen a műtét. Nem sürgős, de annál jobb, minél hamarabb csináljuk. Amíg nem veszik el a szervezet rugalmassága.

- Holnap nem lehetne?

- Holnap ünnep van. Utána csonka hét, leghamarabb hétfőn.

Megköszöntem szépen, de nekem nem nagyon van ebben szavazati jogom. Meg kell beszélnem a családommal. Fölhívnám a feleségemet, ha lehetne.

- Tessék, hívja föl. A szobámban leszek, ha bejönne, jöjjenek be hozzám.

- Este van már, nagyon este.

- Este is bent vagyok. Tehát várom magukat.

Szegény feleség! Holtfáradtan hazaért, föltöltve a bizonyosság kétségbeejtő tényével, és még át se öltözik, indulhat újra, még nagyobb bizonyosságot hallani.

Neki is elmondta a professzor. Okosabb volt, mint én, mert meg is kérte mindjárt, ő végezze el a műtétet.

- Ide tiszta fej kell. Most van november hatodika..., a holnap még mindig ünnep..., a hét félbe törve... - lapozgat a naptárban -, legjobb lenne hétfőn.

- Köszönjük, akkor legyen hétfőn.

- Addig hazamehetnek, úgyis van elintézni valójuk elég. Az viszont jó lenne, ha ön szombaton este bejönne. Nekünk is föl kell készülnünk rá, vért is kell kérnünk, és sok mindennel tisztába kell addig még jönnünk.

Amíg hazafelé mentünk, még mindig a cölöpverő ütéseit éreztem. Nem dörömbölt, de éreztem, meg-megroggyan a lábom. Szótlanul mentünk a buszig, és hazáig se beszélünk semmit. Ekkora súlyok alatt nem lehet beszélni.

Tartott még a szép ősz, el-elmentünk sétálni. Beültünk valamelyik park padjára, és úgy nekifacsarodott a szívünk, könnyek jöttek ki a szemünkből.

Ennél szebben ritkán süt a nap.

Ennél siralmasabban se.

Naponta harminchatszor meghaltam. És egyszer se éreztem, hogy föltámadtam volna. Milyen lesz itt az élet, ha én már nem leszek benne?

Pénteken kimentünk a kertbe is. Mindent elvégeztem, amit ősszel kellett, időben leszedtem az almát, és be is raktam a pincébe, csak a vizet kellett leeresztenem, mert akármikor jöhetnek a fagyok. Megkockáztattam:

- Édesem! Adjuk el a kertet!

Hangosan elsírta magát.

- Maradjon a kert.

Nem mertem kimondani, hogy nem dolgozom én már többet benne. Ha csak egy kicsit is röcög a kéz, benne a kés, föl se ébredek talán. Majd odafönt kérek egy parcellát az Istentől, és betelepítem almával. De a tarackot kihagyom belőle. Meg a folyondárt is.

- Maradjon a kert!

Szombaton visszajöttem, akkor is egyedül voltam a szobában. Csöndes magányomban ott folytattam, ahol kint abbahagytam. Csak egy srófra járt az eszem. Babits strófáit hajtogattam: Óh jaj, meg kell halni, meg kell halni!

De bolond egy fejem van! Honnan jön elő ez a vers? A múltkor még ötpercenként mentem ki táblát olvasni, most meg nemcsak Babits jut eszembe, hanem a címe is: Ősz és tavasz között? Honnan tudom én ezt? Babitsot nem is tanították velünk. Majdnem-majdnem tiltott költő volt akkoriban. A Pósa tanár úr hirdetett egy speciálkollégiumot belőle az egyetemen, de én akkor már nyelvészetre jelentkeztem, azon se vettem tehát részt.

A Pósa Péter neve is eszembe jut?

Most is ősz és tavasz között vagyunk, és most is meg kell halni. És a kert marad.

Kértem a családot, hozza be Babitsot. Meg akartam nézni. Megmondtam, melyik polcon van a három kötet, abból az elsőt. Minden stimmelt.

Tehát meg kell halni, meg kell halni!

Vasárnap este szinte futtában esett be a szobába az altató orvos. Azóta már ébresztő orvosnak mondom, mert elaltatni akárki tud, már az ősember bunkója is megtette, fölébresztteni a kunszt. Lövészárok-barátkozásnak neveztem el hirtelen találkozásunkat. Ő is tudja, amit tud, én is tudom, amit tudok, de egyikünk se beszél róla. Szüleinél volt Szolnokon, azért jött ilyen későn. Kimondott szóval semmit nem biztatott, de az egész asszony csupa biztatás volt.

Előtte bejött egy fiú, csak azt nem tudom, mi az itteni beosztása. SZTK-alapon kopaszra nyírta a hajamat, habosra pamacsolta, és le is borotválta a fejemet. Meg-megcsúszott kezében a borotva, bele-beleszaladt a bőrömbe, de a birkanyírás se esik meg belevágások nélkül. Megálltam a tükör előtt, és bámultam üres tekintettel holdvilág kopaszságomat. Az altatóorvos tapintatos, még csak célzást se tesz rá.

Elmehettem volna biliárdgolyónak...

Teljesen lemeztelenítve éreztem magamat...

A fűrés helye már behegedt...

Mire ébredünk holnap?...

Jött az éjszakás nővér, kiosztotta az altatókat. Akkor már tudtam, nem szabad bevennem, mert éjjel úgy is fölébredek, és utána nem tudok elaludni. Ha nem veszem be, majd csak elfog a buzgóság úgy is, és ha fölébredek, akkor nyelem majd le. Így talán kibírom hajnalig.

Minden úgy ment, ahogy kiterveltem, csak aludni nem tudtam. Siralomházi képek lebegtek előttem ösködőkbe burkolózva, és vinnyogó ördögök röhögtek vég nélkül.

Megváltás volt a hajnal.

Megfürödtem reggel. Figyeltem, hogyan csapja szét kopasz fejem a vizet. Ha az Úr színe elé vinne az utam, akkor is tisztának kell lennem. Meg is borotválkoztam, mert ki tudja, lesz-e rá még időm, és ha lesz is, mikor. Kopasz fejen a másnapos szakáll is borzalmas lehet. Tettem-vettem, összeraktam a holmimat, beraktam egy műanyag zacskóba. Ha megmaradnék, akkor se ide hoznának vissza, hanem az intenzív osztályra, ha meg el kell mennem, ne a családnak kelljen összeszedgetnie.

Irtózatossá kín összeszedni, amit szerettünk használt.

Cammog az idő, még mindig csak hat óra.

Jövök-megyek, segítenék mindenkinek, de azt látom, inkább rajtam szánakozik az is, aki holnap kerül sorra.

Elüti a hetet a toronyóra, kapok egy injekciót.

Jön a Bandi, csöndes csörömpöléssel hozza a kocsit. Vetkőzök meztelenre! Föl akar megint tenni a kocsira. Elfogadom az ajánlatát, csupasz meztelenül nem mehetek végig a klinikán, de a fölrakást elhárítom. Fölmászok rá magam, és hagyom berakni a műtéti okmányaimat a fejem alá.

- Na, Bandi, vess keresztet, és csapj a lovak közé!

Kocsiról nézve a klinika is egészen más. Siralmasan más.

Gyászlobogót még nem látok sehol.

Előszobája van a műtőnek, tornáca a pokolnak, először oda tolnak be. Jönnek-mennek a csicsergő nővérek, rám se néznek. Mintha nem is én lennék a mai előadás legfőbb kelléke. Legszívesebben meglépnék, de jól néznék ki ennyi fiatal lány között anyaszült meztelenül, kifelé vonulva. Röhöcsélnék, amikor a fityuláikat próbálgatják. Nem úgy kell fölteni, hanem így! Csak nem gyakorlaton vannak?

Végre megnyílik a műtő ajtaja. Ugyan hová vezet? A mennyországba, vagy a pokol fenekére? Odatol a Bandi a műtőasztal mellé, és át akar emelni rá. Okos fogása van, csak fordul velem, és letesz. Csakhogy engem nem tesz le, mert föl se vehet. Lemászok az egyikről, és átmászok a másikra.

- Ne most akarj belőlem urat csinálni!

Sürögnek körülöttem, senkit se ismerek. Pardon, itt jön az altatóm. Igazít rajtam ő is valamit, ahogy koszorúzásnál is igazítanak mindig a szalagokon, aztán azt mondja, egy kis szúrást kénytelen adni a kezem fejébe.

- Tiszta a kezem, oda még soha nem szúrtak...

Adósa maradok az életnek, nem tudom, milyen a nagyon gyöngye szúrás. Itt lett vége a világnak. Az lehetett a kígyóméreg, ami az elefántot is leverte a lábáról. Álmatlan éjszaka futott rám, mintha csak pótolni akarná a végigkínlódott éjjeleket. Meddig tartott? Azt se tudtam, hogy rám borult.

Életem legjelentősebb fordulóját is képes voltam átaludni.

Arra emlékszem csak utána, mintha a családomat látnám a folyosón. Sűrű ködbe burkolózva álltak ott, mintha ők lennének a lelkek, én meg viharként mentem el előttük, az intenzív osztályra.

Volt-e időm legalább mosolyogni rájuk? Ködökben lebegtem magam is.

Később tudtam meg, fél egy lehetett. Fél nyolctól fél egyig? Állítólag először a Bandi jött ki a műtőből, és kettesével szedte a lépcsőket. Látszott rajta, sikerülhetett. Aztán az altatóm jött elő, ő meg is állt. Azt mondta, jól viselkedtem, és semmi komplikáció nem történt. Most éppen a professzor úrral beszélgetek.

Épületes beszélgetés lehetett, semmire nem emlékszem. Szégyen-gyalázat, még a megmentőmre se. Gondolom, leginkább vizsgáztatás lehetett: emeljem föl ezt a karomat, aztán a másikat! Mozdítsam a lábaimat is! Mondjam azt, hogy jó napot, világ!

Igazándiból üvöltenem kellett volna teli torokból, hogy harsogjon a folyosó: ide figyeljtek emberek, életben maradtam! Sajnos, az se jutott az eszembe, hogy meg vagyok maradva. Szerencsére az se, hogy akinek belenyúlnak a kormányművébe, akinek belelátanak a fejébe, annak az egyik kereke mindig zötyög.

Arra emlékszem csak, hogy besüt a nap az ablak sarkán. Reggeli nap, lapos sugarakkal. Hol is vagyok akkor? Ha előttem van Észak, hátam mögött Dél, balra a Nap nyugszik, jobbra pedig kél, ez meg a klinika, akkor én az épület csücskében vagyok. Most már aztán ne menjünk el az élet szépségei mellett: tudom a mondókát? Visszatették a fejembe? Akkor én megmaradtam! Élek! Éljen, élek!

Föltámadtam! Valóban föltámadtam?

De üvölteni most se tudtam.

Hozták a reggelit, és én ettem. Állítólag este is jót vacsoráztam már, de az is nagyon titokban történhetett, mert nem emlékszem arra se. Reggeli után ide is eljött a vizit, az intenzív osztály vezetője tartotta. Jóságosan rám mosolygott, mintha mindig ismertük volna egymást, és azt mondta, hozzám majd a föntiek jönnek.

Cifra találmány az intenzív osztály, az biztos. Mellettem egy idős asszony fekszik, tökkopaszon ő is. Tehát megjárta a dinnyepiacot, meglékeltek, már le is vették a kötést, és még mindig itt van? Uramisten, meddig kell itt maradnom? A másik ágyon az az öregúr fekszik, akit fönt

láttam azelőtt, aztán egyszer csak eltűnt. Ő még viseli a turbánt, de még most se beszél. Ágyam végével szemközt egy másik nő fekszik, sokkal fiatalabb. Meg kell fordulnom, hogy lássam. Nagyon nézegetik a vizitálók a hasa környékét. Mellette az a két börtönőr, akit megkéselt a rab a börtönben, és utána lenyelt egy marék vasszőget. Azért-e, hogy elpusztuljon maga is, vagy csak azért, mert betegen nem lehet fölakasztani? Tartotta magát a két ór, amennyire összeszabdalt hassal tarthatta, de sok jót nem ígért a látásuk se.

Azt azonban nem tudtam eldönteni, betegből vagyunk-e többen, vagy nővérből. A tizennégy évvel ezelőtti szegedi árvíz jutott az eszembe. Annyian voltunk ott is a gáton, ha csak a lábunkat raktuk volna egymás mellé, akkor se jöhetett volna be a víz. Itt is vannak annyian, nem fér be mellettük a veszedelem.

Lejött végre hozzám is a reggeli vizit töredék csapata. Nevetgéltek, viccelődtek velem, mintha nem is a halál előcsarnokában lennénk. Megmondták a nővéreknek, mikor mit csináljanak velem, de el ne kényeztessenek, mert hátha úgy találok maradni.

Ebéd után lejött a professzor úr is, a Jánossal. Annyira ragyogott az arca, kezdtem elhinni, talán meg is maradok. Kapásból idézte ő is valamelyik professzora arany versikéjét, hogy legjobb ilyenkor egy idejében jött lumbálpunkció. Már fogta is a disznóoltó nagy tűt, belesúrta a hátamba, és kicsorgatott egy adag káposztalevet az üvegbe. Azt már tudtam, hogy közös csatornán van a gerincvelő és az agyvelő, ha itt alul csapolnak, akkor is fönt tisztul a helyzet, a lumbálás se volt újdonság, de ennyire ügyesen még soha nem lumbáltak. Vagy ennyire el lennének tompulva?

Harmadnapon is jött, és újra lumbált. Meghagyta a rám kiosztott nővérnek, borotváljon meg, mert kezdek ősember lenni. Fogja a borotvát a nővér, beleakasztja szárazon a szakállamba, és én fölrohögök .

- Mít teszik nevetni?

- Eszembe jutott valami.

- Mi?

- A diákkorom.

- Éppen most?

- Tetszik tudni, az úgy volt, hogy volt a kollégiumunkban egy évfolyamtársam, akinek soha nem volt se borotvája, se pengéje, de még pamacsa se. Füttyürészve jött be egyszer a szobába, közhírré tette, vadonatúj pengét vett. Fiú, te vettél pengét? Nem igaz! Lehúzótt is szerzett valahonnan, beletette a pengét, és elment pamacsot kunyerálni. Leugrott az ágyról Gyuluci, kivette a vadonatúj zsilétpengét, és betette helyette azt, amellyikkel hónapok óta a szoba tizenhat lakója a ceruzáját hegyezte.

- Nagy trükk volt.

- Mindenkire egycsapásra rájött a borotválkozhatnak, rajkötelékekben mentünk tehát a mosdóba. Füttyül a Fiú, vele füttyül az egész mosdó. Danolászik, vele danolunk. Tortára lehetne már rakni a képünket, annyira habos, de ő még pamacsol, vele pamacsolunk mi is. Végre beleakasztja a szakállába a borotvát. Nem tudom, hány csillagot láthat, de fölívölt, mint száz oroszlán egy ketrecben, és elkezd szidni a magyar finommechanikát. Mert a magyar pengéket ez a cég gyártotta akkor. Mi meg füttyürészve borotválkoztunk tovább. Gyuluci kérdezte csak: Mi történt veled, Fiúka?

- Ezen tetszik nevetni?

- Mert az ön pengéje is olyan, mintha tizenhat ember egész évben ceruzát hegyezett volna vele.
- Bocsánatot kérek.

És én boldog voltam. Nem attól, hogy újra sima lett az ábrázatom, mint mellesztett lúdnak a hasa alja, hanem attól, hogy erre is emlékszem. És el is tudom mondani.

Kicsi kell a boldogsághoz.

Szerdán már elkezdtem mondogatni a professzornak, vitessen föl innen, mert ez a hely nagyon nem nekem való. Csütörtökön megint előhoztam derékbaszúrás közben. Mintha nem is hallaná, úgy tett. Pénteken még erősebben kértem. Azt mondta, jobb lenne, ha maradnék még. Jön a hétvége, akármi baj elérhet ott fönn. Gyöngébb a szolgálat hét végén, ennél jobb helyen nem is lehetnék. Esedeztem, éppen arra vágyom, hogy egyedül lehessenek.

Megszánhatott, mert két óra körül becsörtetett a másik beteghordó. Látni láttam már, szinte naponta, de a mi osztályunkon nem nagyon dolgozott. Fölnyalábolt, rácsapott a kocsjára, és viharzott velem a lifthez. Szent Isten! Ez a pasas tökrészeg! Akármelyik fordulónál lefordulhatok! Nagy méreg lehet, látszott rajta, ha még inni se hagyják az embert, törvényes munkaidőben. Még szerencse, hogy a szobát eltalálta. Úgy belecsapott az ágyba, megnyikkanni is csak az ágy mert alattam. A másikon feküdtem azelőtt, ebben akkor egy leukémiás beteg volt. Mi lett vele, senki nem tudta megmondani. Időközben teljesen kicserélődött a szoba népe. Csak néztek rám, eltelve szánakozással. Nekik én voltam az új ember. Aki már átment száz tű hosszán.

Ahelyett, hogy velem örültek volna.

És ha rám is átragad a leukémia? Ki van bebiztosítva ellene? De erről nem mertem szólni még a feleségemnek se, pedig ő még pénteken este bejött. Simogatott, becézgetett, és sajttal is megettetett. Soha nem szerettem a sajtot. Gyönyörű körtét is hozott, cakkokra vágta, a magját is kifordította, úgy adogatta a számba.

Most kezdtem érezni, érdemes volt megmaradni. És talán mégis az lesz a legjobb, ha a kert is megmarad.

Híre ment, hogy kiszabadultam az intenzív osztályról, mert jöttek a látogatók csapatostól. A család, a kollégáim, és mások is. Munkatársaim elmondták, elterjedt odabent, hogy nem maradok meg. Minden téveszme ott ereszt gyökeret leghamarabb, ezt eddig is tudtam, és a morzsából ott építenek leghamarabb várat, a bolhából ott lesz legkönnyebben elefánt, nem csodálkoztam tehát rajta. Mindig voltak jólértesültek, és még jobban értesültek is. Egyik látogatóm azt is elmondta, hárman valának együtt, úgy, mint vitéz Hány János kalandos meséiben, de nem biztos, hogy borozgattak, mert a konyakot többre tartották, és a három közül az egyik könnyelműen kiejtette a száján, kár értem. Arról nem szólt az ige, hogy valaki is jókedvűen biccentett volna rá, de a másik előre érezte, hogy a harmadik egészen más véleményen van, és mivel rangban is megelőzi, bolondság lenne egy leírható ember kedvéért összeütközésbe kerülni vele. Aláásni tulajdon jövődjét? Tehát hallgatott. A harmadik azonban elkezdte csattogósan csapkodni a homlokát: de a feje üres!

Soha rosszabbkor nem jöhetett volna ez a mese.

Sajnos, beleláttak a fejembe, és nem mondták, hogy üres lenne. Kezd javulni azonban a memóriám, a homlokcsapkodásokat, nem hiszem, hogy valaha is elfelejtem. És a három embert se.

Négyen vagyunk a szobában, ha szűkösen is. Aki jární tud, az szokta hozni a kacsát annak, aki még ágyhoz van kötve. Megkértük egyszer, nyitná meg a vízcsapot, talán könnyebben

pisilnék. Operáció után az is nehezünkre esik. Szalad be a takarítónőnk a zuborgásra. Szolgálatkész, aranyos cigányasszony, de leteremt bennünket, mint a pöngös malacot, miért pocskoljuk a vizet. Rendnek muszáj lenni, el is csavarta mindjárt. Ilonkám, pisilni kéne! Elszégyellte magát, és megnyitotta.

Már egy hete idefönt voltam, de belügyeink minden reggeli bevallásakor sajnálkozva jelenttem, nem sikerült teljesítenem az egészséges emberre kirótt napi egy adagot. Majdnem két hete már, hogy túl vagyok minden, egyszer se sikerült. Jött a nővér, Ursulának hívtuk: hashajtót kell bevennem. Uramisten, mi lesz itt? Már néztem a kijáratot, hogy neki ne menjek az ajtófélfának, ha elér a hasmars, de vigasztalásként oda tette mellém a világ legrosszabbul konstruált klinikai kellékét, az ágytálat. Tapintatos volt, csak fél zacskó glaubersót adott. Várunk, csak várunk, eltelik egy óra is, hatása semmi. Hashajtó tablettával fejtünk rá, normális körülmények között marsban már világrekordot kellett volna javítanom. Minden idegszálam fölajzva, nehogy elszalasszam a kilövés pillanatát. Hallottam a viccet a vénemberről, aki hajszálpontosan hatkor pisilt minden reggel, hétkor kakilt, és nyolckor ébredt. Kínomban megint elnevettem magamat. Lejárt a tablettának is a kihordási ideje, eredmény semmi. Nem tágitott mellőlem már a nővér, harmadik nekifutásként adott még egy teljes zacskóval a glaubersóból. Már a szomszédból is átjöttek kíváncsiskodni.

Ennyien drukkolnak már nekem? Még jó, hogy a minapi doktorok nem jönnek.

Azt nem lehet mondani, hogy világcsúcsot futottam volna, de két hét belémkövesedett salakja szépen, csöndben megindult kifelé. Ursula nővér törülközővel törülgette gyöngyöző homlokomat.

Most ültem először ágytálon. Amikor naponta vonatoztam Mérgekre, meg vissza, akkor találtam mondani, aki fölhalálta a vonatot, tíz évig neki kellett volna használnia. Legalább tíz évet adnék az ágytálok kitalálójának is. De úgy, hogy egyszer se állhasson föl róla!

A lumbálás csak nem akart véget érni. Amíg az intenzív osztály lakója voltam, a professzor végezte boszorkányos ügyességgel, de amikor fölköltözhettem ide, a Bandi adjunktus úr jött disznóoltó nagy tűjével. Jó szívvel tartottam oda neki a gerincemet, a többi beteg rémildőzéséről, illetve a rémildözések elmaradásáról tudtam meg, hogyan állunk az Úr színe előtt. Ha véresnek látták, rémildöztek. Nekem soha meg nem mutatták, mintha saját agyam terméke egyedül én előttem lett volna titkossá avatva. Elunhatta a játékot a gerincem. Szúr a Bandi, de nem talál be a két csigolya közé. Megrándultam közben, mert úgy éreztem, mintha villámcsapáskor földelték volna le a lábomat.

- Melyiket?

- A jobbot.

- Akkor jó.

Megint szúrt, megint villám, és megint földelés.

- Melyiket?

- A jobbot.

- Akkor jó.

- Jó a fenét.

- Hidd el, nagyon jó.

Sajnos, nem számoltam, de tízszer biztosan nekem jött. Tíz szúrás egymás mellett, milyen lehet már a gerincem tájéka? Jön a Tamás, a másik adjunktus, aki mindig operákat dudorászott, és

azt mondja, megpróbálná ő is. Angliában tanult egy nagyszerű módszert, meglátom, azzal sikerül. Nyügös lehettem már, de kihúztuk ketten az ágyamat, hogy fal felé fordulva beülhessek, és úgy fordultam előre, a hátam görbülete még jobban kezére essen. Szúr ő is, nem megy. Még egyszer, most se. Elakad benne az opera, akkor se. Még én vigasztaltam: nem baj az, ha nem sikerül minden ezen a világon.

Bandi elment panaszt tenni a gerincem ellen. Nevetve jött vissza:

- Azt mondta a professzor úr, ami nem megy, azt ne erőltessük.

Kedves jó csigolyám! Ez a rapli hamarabb is eszedbe juthatott volna.

Tele van a klinika más aranyosságokkal is. Itt van például a Sándor. Derekával végigjárta már az ország összes reumatológiai fejesét. Mind pénzt kívánt, és mind adott neki valami csodagyógyszert, vagy bejáratta vele az ország összes gyógyfürdőjét, mire végre idetalált. Olyan erős kínjai voltak, vidám lett, amikor jött érte is Bandi a meseautóval. Majd adod te még alább is, Sándor! Szuszogni se tudsz, amikor visszahoznak. Nyugodjunk csak meg, ezt mondta, elfütyüli ő nekünk az Internacionálét, meglátjuk. Visszahozzák két óra múlva, kinyuvasztva szegényt. Se holt, se eleven, mint a többi. Olyan kímélettel teszi vissza Bandi az ágyába, mintha hímes tojást rakogatna. Jön a főnővér, adná be neki a fájdalomcsillapító gyógyszúrást, de megállítjuk. Nem halljuk az Internacionálét.

Miért éppen ezt? Azért, mert előtte meséltem el Pistát. Ő szokott esküdni, énekelt már az Operában is. Te, Pista?! Na, ne beszélj! Dehogynem! Május elsején, az Internacionálét. Csücsörít Sándor, és krisztusi arccal elkezd fújni a - Marsaillest. Kicsinkét savankás volt a dallama, de azért elment. Nem hánytuk szemére a tévesztést, hogy más az egyik, mint a másik. Fölálltam, hogy lerójam utamat: hússzor mentem végig a folyosón. Ebben fogadtunk, de a füttyszót nem folytattam odakint. Bolondnak néztek volna.

Délután, este, vagy éjszaka mindig jött a professzori vizit. Utolsó vagyok a sorban, tartogat már valami tréfát, mire hozzám elér. Én meg igyekszem föltenni neki valami fogós kérdést. A minap azt, miért hozatott át, ha azt se tudta azelőtt, hogy a világon vagyok.

Ott állt a leragasztott kapcsoló alatt, fél világításban. Még mindig irtózatosan bántja a szememet, ha minden égő rabváltató lámpaként villan a szemembe, megkértem tehát a feleségemet, menjen el a nővérhez, és kérjen egy darab ragasztószalagot. Ahogy az asztalos mindent fából csinál, az üveges meg mindent üvegből, a klinikai népség mindent gézből és ragtapaszból. Ragasszuk le a belső lámpa kapcsolóját!

Azt mondja a feleségem, szegénykém, ő ezt nem teheti meg. Nem? Még ezt sem? Hát akkor majd odamegyek én!

Pattoghattam, mert mégiscsak elment, és néhány pillanat múlva már a nővérrel jött vissza. Lehúzott a köpenyéről egy csíkot, mindig ott tartanak kettőt-hármat, hogy kéznél legyen, és tulajdon kezével ragasztotta le a kapcsolót.

- Miért nem tetszett szólni hamarabb?

Na, ott áll az én professzorom a kapcsoló alatt, mintha a fejéből nőtt volna ki a ragtapasz. Meg is rémültem a látványtól.

Ezt az embert ne operálja meg senki! Földönjáró angyal, aki bele mer nyúlni a teremtés könyvébe is, sőt a benne lévő sajtóhibát is ki meri igazítani. A két kezét csak azért nem aranyoznám be könyékig, mert akkor nem tudna operálni. Ha a Föld túlsó felén élne, akkor is föl kellene keresnie minden hasonló bajban szenvedőnek, most mégis úgy látszik a csík a feje fölött, mintha őt is meglékeltek volna.

Áll tehát a csík alatt, és ezt mondja:

- Nézze! Tegyük föl, én vagyok a mostohaapja. Nem vagyok hajlandó aláírni, hogy maga negatív, amíg meg nem győződtem róla. Ahhoz viszont meg kellett vizsgálnom, hogy megtudjam, negatív vagy nem negatív. Sajnos, nem volt negatív...

Kénytelen vagyok közbevágni:

- Nyet, nyet!

- Mi az, hogy nyet-nyet?

- Legföljebb mostohaöcsém lehet, nem mostohaapám!

Belepirul a ragasztás alatt.

- Szentigaz, de ne vágjon föl velem. Maga most negyvennyolc, én meg negyvennégy vagyok.

- És az Isten küldte ide Pécsről. Hogy engem megoperáljon. Mert én nemcsak azt nem tudtam, hogy idegsebészlet van a világon, de azt se, hogy diótermő fejem van.

Tehát nem voltam negatív, azért tartott ki mellettem. Lehet ennél pozitívabb emberi tulajdonság?

Mondom neki a múlt héten, mégiscsak jó lenne, ha hazaengedne. Még el találok kapni valami kórházi bajt. Nagy szám, ha egy agyabeteg a kórházi bajtól fél, mosolyog is jókedvvel, aztán azt mondja, rendben van, írjak egy dolgozatot, aztán meglátjuk.

- Miféle dolgozatot?

- Szabadon választottat. Amiről akar, arról írjon. Akár a szobatársairól is.

- Ahogy ráér odakint az írógép, mindjárt megírom.

- Nyet, nyet! Kézzel!

Igaza van. Én mondtam a minap is neki, a jövő században szerkesztenek olyan gépezetet, csak beleteszik a kézírást, és megmondja, mennyi volt a vérnyomása annak, aki írta, milyen a veseműködése, a májfunkciója, mindene. Ő meg azt mondta rá, ezt már föltalálták idestova harminc évvel ezelőtt. Amikor Hruscsov Amerikában járt, előállt Kennedy, hogy micsoda jövőbelátó készüléke van neki. Dugjon be egy papirost, Misztér Hruscsov, nyomjon meg egy gombot, és kiadja, mi lesz harminc év múlva.

- Ha tied a gép, előbb te nyomd meg, tovaris - mondta Hruscsov. Beteszi lapját az amerikai, megnyomja a gombot, aztán hamar zsebredugja a papirost. Nyet-nyet, mondja Hruscsov is, elő velem, mutasd meg. Szégyenkezve előhúzza, hát az van ráírva, hogy harminc év múlva vörös zászló leng a Fehér Házon.

- Harasó! - mondta rá Hruscsov. - Csak okos gépeitek vannak nektek.

Bedugta ő is a maga lapját, és zsebre is csúsztatta azonnal. Most az amerikai mondta, nyet-nyet.

- Úgyse tudod elolvasni. Kínaiul van.

Lehet, hogy rokongépezet lesz, de meglesz, mondom én, és el is indulok, hogy legalább géppapirost kérjek. Hányat? - kérdezi János. Csak egyet kérnék. És ha elrontja? Nem lehet azt elrontani.

Itt ültem az ágy szélén, elővettem ezt a könyvet, és egyetlen nekifutásra teleírtam mind a két oldalát. Magyarország fölfedezése sorozatban jelent meg a könyv, tébolydákra szól, de na-

gyobb fölfedezés most, hogy egyetlen mondat közepén se akadtam el. Micsoda ősködök kövesedhettek bele abba a dióba, hogy az utolsó napokban eldugult benne a gondolat is! Ahogy kivettem a végére a pontot, éppen a második oldal legaljára, mintha a legkukacosabb szerkesztő határozta volna meg előre a terjedelmet, indultam is, hogy megkeressem a professzort. Meg is állítanak a folyosó végén: már elment, hétfőn jön vissza.

Árulás! Engem beugrat, és fogja magát, elmegy?

Mindig azt tartottam, akár a kiskutya orrát vernék bele saját piszkába, ha a saját irományomat kell még egyszer elolvasnom, de most kismilliószor elolvastam. Először csak úgy, ahogy a beteg emberből kibuggyan a hála, aztán már kívülről is tudtam nézni saját irományomat. Azt is elemezgettem, ez után a szó után miért éppen azt írtam, miért nem emezt? A jövő század csodagépét is helyettesíttem már, úgy belejöttem.

Megint jöttek az ismerős betegek, és mivel egy se vállalta, hogy macskakaparássaimat bogozgassa, mindnek nekem kellett fölolvasnom. Jöttek a látogatók is, némelyiknek kikotyogtam a hóbertos ötletet. Annak is az lett a vége, föl kellett olvasnom megint.

Lehet, a gyomorhajos kiskutya is örül, ha végre van mibe beleverni az orrát?

Hétfőn korán reggel jön a professzor úr, vizitelni. Nyújtom neki az opust, ő meg összehajtja, és zsebre teszi. Álljunk meg, kedves mostohaecsém! Nem a szemétkosárnak dolgoztam én. De ezt csak gondoltam, szólni se mertem. Hogyan kényszeríthetnék bárkit is, hogy elolvassa beteg agyam szüleményét? Nem sokkal ebéd előtt még egyszer látom, valamelyik fehér köpenybe bújtatott külföldi vendégének mutatja kicsike klinikáját, csak a folyosóról nézve. Beszól:

- Elolvastam.

- És?

- Nekem tetszik.

- Akkor hazaenged?

- Megbeszéljük majd.

- Mi van ezen megbeszélni való?

- Majd!

Jön be ebéd után a feleségem, már az ajtóban fogadom:

- Hamarosan hazamehetek.

Inkább megijed a feleség, nem látszik rajta, hogy örülne. Karácsonyról volt szó, föltételes módban az is, és hol van még a karácsony?

- Jó lett a dolgozat!

De mi lesz velem otthon? Itt vigyáztak rám, otthon pedig egyedül lennék.

Délután lemegyünk Laci bácsival Mocsár Gabit látogatni. Fölszántották a hasát, műeret fektettek bele. Az ajtóból mindjárt vissza is fordultunk. Embermagasságú nagy palack állt mellette, és mindenféle csövek az orrában. Alszik szegény. Nem beteg embernek való az ilyen látvány, gyerünk vissza, de gyorsan.

Estefelé megint jön a rendes professzori vizit. Most is odamegy a folyosó végénél lévő kis asztalhoz, ahol engem fölvetett a János, megnézi sorban a klinikai mappákat, a lázgörbéket, meg a beadott gyógyszereket, kis zsebbe való cédulácskára időnként irogat valamit. Mindig így tesz, de most rászólok. Magamban csak, hogy meg ne hallja:

- Meddig vakaródzunk még, Professor Uram?!

Ráadásul betartja a menetrendet, most is a túlsó soron indul az ügyeletes nővér kíséretében, éppen csak odabiccent, amikor előttem megy be a mások szobájába. De sok beszélhetnékje támadt éppen most. Másfél óra is eltelt, mire ágyamig eljutott. Annyira elbátortalanodtam közben, kimondani is alig mertem:

- De jó lenne, ha hazaengedne.

- Nézze, kérem, ma kapott sugarat a derekába, és úgy tudom, már volt is izotópon.

- Voltam. Majdnem megfagytam közben, mert csak a kis itthoni köpenyemet vettem magamra.

- Máskor öltözzön föl jobban. Megjött a tél, úgy látszik.

- És szegény leányomra is ráhoztam a rémületet. Beosont délelőtt is, ahogy szokott, és nem talált. Tudja, mire gondol az ember, ha nem talál valakit az ágyán? Amikor már nagyon neki-sápadt, akkor vette észre a főnővér, és akkor vigasztalta meg, csak a szomszédban vagyok, vizsgálaton.

- Még kétszer kell mennie. Ha megkapjuk az eredményt, és ha az az eredmény kedvemre való lesz, akkor hazabocsátjuk.

- Van Isten, Professor Úr! Meglátja, aranybetűkkel írják a leletet.

Ha van unalmas három nap a klinikán, akkor ez az volt. Tegnap járt le, de rájött még a mai. Az előbb jött a professzor, és azt mondta, minden a legnagyobb rendben van, hazamehetek.

Legszívesebben körbecsókoltam volna a klinika minden dolgozóját és minden betegét. Még a tökrészeg beteghordót is. És Sándor példáját követve nem végigfüttyültem volna az Internacionálé helyett a Marsaillest, hanem vigyázzállásban énekeltem volna, ha énekelni tudnék. A katonaság legboldergabb pillanata a leszerelés, a klinikai életnek meg az elbocsátás.

Mindenesetre mehet a levél Pécsre: Föltámadtam.

Holtomig, egészen biztos, megmaradok.

Mindjárt három. Teljes díszben várom az óraiutést. Mert a feleségem, csöppet se színélve, hogy nem örül az újabb kalandomnak, azt ígérte, háromra jön értem. Addig órája van.

Megkérdeztem azért a professzort, hogyan kell ezután élnem. Belebújt a kisördög, mert azt mondta, ha jön a villamos, arra nagyon vigyázzak. Semmiképpen ne álljak elé.

Csak nem ragadt rá is valami?

(Vége)

Egyszemélyes kereszt

Ma operálják szegényt. Nem azért szegény, mert megoperálják, annak inkább örülhet, hanem azért, mert idáig fajult a baja. Őt viszik a kés alá, és én nem tudok aludni. Három óra múlt csak, nem ütögettem az írógépet, az egész lépcsőház átkozna érte, körmölöm csak a betűket.

Naponta operálnak, és én sokszor fölbredek hajnalok hajnalán, de soha nem gondolok azokra, akiknek az élete aznap fordul legnagyobbat. Nappal inkább, mert elfelejteni nem lehet, nem is akarom, hogy két évvel ezelőtt az én fejemet is meglékelték. Ha azóta bekötözött fejű embert látok, legszívesebben győzelemről énekelnék, most mégis aggódom érte.

Nemsokára fölbred, ha tudott aludni egyáltalán. Tegnap még jól aludt, bogyóval persze. Talán elnyomta este is a tableta, de ahogy dolgozni kezd a klinika, üzemi zaja fölébreszti. Elindulnak a nővérek, lavórból mosdatják, aki fölkelni még nem tud. Villany gyullad, víz csorog, beszélgetnek is közben, muszáj fölbredni. Jön a takarítónő, söpör, fölmos, akinek feszesre van hangolva az idegrendszere, nem aludhat tovább. Márpedig az övé feszes.

A szatymazi emberről anekdoták beszélnek. Magas, mint a templomtorony, erős is, de a szíve elromlott. Bele kellett nyúlni, igazítani kellett benne valamit. Ebben az épületben tették föl őt is a kocsira, mert mindenkinek jár, hogy a nagy útra kocsin tolják. Na, ha az ő százhusz kilója alatt meg nem roppant a beteghordó dereka, örök életű lesz. Azt mondja a fáma, már a műtőasztalon tesznek-vesznek körülötte, amikor megszólal:

- Professzor úr!

Aki meséli, furcsa beszédét is utánozza. Éneklős a hangja, és a végét fölcsapja:

- Professzor úr!

- Tessék!

- Mit üzen Szent Péternek?

Leteremtődik a Jóska, de nagyon. Amikor a klinika minden igyekezetét összeszedi, és az operáló orvos minden tapasztalatát előhossa, nem szabad így beszélni. Pedig nincsen ember, akinek a fejében meg ne fordulna: visszajövök-e, ha elindulok?

Baba ma siralomházi éjszakáját töltötte. Igaz, nem teljesítették utolsó kívánságát, kedvenc ételét se hozták elő, inkább semmit nem adtak neki. Ez a fizetés azért, hogy senki nem ítélte halálra, sőt maga kérte, hogy operálják meg. Kicsit reménykedik azért, hogy megmarad talán. Tegnap még nagyon reménykedett.

Gyöngé az ész, magából indul ki. Amikor én is a lakója voltam a turbános háznak, hajnalban én is odaálltam a tükör elé, hogy megnézzem holdvilágfejemet. Biztosan megnézi ő is. Tegnap este eljött hozzá az altatóorvos, biztosan eljött, hogy „lövészárkokbarátkozással” segítsen reményt önteni bele. Nekem nagyon jólesett, amit mondott, vagy inkább az, ahogy mondta. Későn jött föl, még a kabát is rajta volt. Nem tudom, mit mondott volna magától, de engedte, hogy beszéljünk. Minden kérdésre felelt. Ha az embernek már kérdése sincsen, réműlete is kisebb lesz. Utána mindjárt jött a műtősfőnök, nullásgéppel. Furcsa lehet egy lánynak, ahogy a gép beleharap látható legszebb ékébe, és letolja a fejről. Még furcsább a borotva. Bekenik habbal, és lehúzzák, amit a gép fönnhagyott. Puha bőr, lehetetlen úgy csinálni, hogy itt-ott meg ne csipkedje.

Megáll tehát az tükör előtt most is. Nem juthat eszébe, hogy igazi neve napistent jelent - annak női változata! -, a művészetnek, a gyógyításnak és a jóslásnak is védnöke, most mégis holdvilágfej néz vissza rá. Szent Péter azonban eszébe jut.

Összeszedi cókmókját, és elmegy a fürdőbe. Idegen kezekbe csak habtisztán adhatja magát. Első még, a meleg csapból is hideg folyik, csurgatni kell. Addig megmossa fogait, kiöblíti száját, és megint megnézi napistenfejét holdvilági minőségben. Meg is simogatja. Most már elhiszi, hogy a teljesen kopaszokat biliárdfejűnek kell mondani. Tudna-e gurulni, ha meglökné valaki az asztalon? Arca, szája, orra, szeme, füle, szemöldöke is a régi, mégis nehéz elkönyvelni: ez is én vagyok.

Folyik már a meleg a csapból, beáll alá. Kéjes érzés? A kéjt nem az utolsó reggelre találták ki. Legföljebb az a jó benne, még érzi, hogy maga csinálja. Feje búbjára emeli a zuhany rózsáját, jól megereszti, hadd zuhogjon rá. Ahogy a szentképen Máriára zuhog az angyali üdvözet. Beszappanozza magát, először a fejét. Csupa hab már, teljesen betakaródzott a habba. Megint zuhany, fehér patak indul róla. Törülközővel fésülködik, ilyet se csinált még eddigi életében. Azt a helyet is megnézi, ahol belenyúlnak majd a fejébe. Sóhajt egy nagyot, és elkezdi imádkozni. A pogány is eleresztene egy fohászt ilyenkor, ő pedig hívő. Istenem, Szűzanyám, védőszentem!

Nyugalom, Baba, megmaradsz. Ahogy a többi turbános is megmaradt, és ahogy megmaradtam én is.

Nagy kamasz - gyáva kukac - voltam, amikor először szedték ki a maduláimat. Egész úton temetési zsolozsmát énekeltem: Circumdederunt me gemitus mortis dolores inferni, circumdederunt me... Akkoriban még szebbek voltak a temetések, mindig ezt énekelte a kántor. Lehet, hogy ő se értette, de sírnivalóan szép volt. Kinőtt közben a mandulám, és én hagytam. Ha ennyire ragaszkodik hozzám! Átléptem már a negyvenet, megint el kellett vinnem. Megint eszembe jutott az ének, pedig már egy kántor se énekelte. Harmadszorra is evvel temettem magamat.

Látod, ez a legszebb az életben: temetünk - és megmaradunk.

Tegnap, amikor elkértelek a Jánostól, megkérdezte, a rokonom vagy-e. Csak a nevünk után, azelőtt azt se tudtam, hogy a világon vagy. Csinos kislány, mondogatta, ahogy minden egészséges férfi mondogatni szokta a másiknak. Előtted mondta, talán hallottad is. A lányom lehetnél, feleltem neki. Talán azért virrasztok most veled, mert a lányom lehetnél?

Amikor lábadoztam már, tízéves kislányt hoztak át a gyerekklínikáról. Tündérszép volt, csupa értelem. Minden szemrebbenése, minden moccanása tisztelet a fölnöttek előtt. Mindenki kedves volt hozzá, ajnározta, simogatta, sajnálta. Levágták az ő haját is, megoperálták, és visszavitték a gyerekek közé. Megmaradt, életet vett az operáción. A múltkor kamaszlányt láttam az ajtóban. A hajáról ítélve legföljebb fél éve járhatott a mennyek kapujában, de visszaküldték őt is. Meglett férfiak esetében szívesebben mondom, hogy a pokol tornácán jártak, de mit vétkezhet egy hamvas gyereklány vagy egy kamasz? Elölük még sorompó zárja el a pokolba vivő utat, nekik csak emide szabad kopogtatniok. Azt mondta nekik Péter bátyánk, eridjetek vissza, kislányaim, a te neveteket még nem találok a könyvben. A tiedet se írták még bele, Baba! Legföljebb összekevert betűkkel. Ha nem operálnak meg, hamarosan átfordulnának olvashatóvá. Törülközz meg nyugodtan, rakd össze a holmidat, és sétálj még egy kicsit a folyosón. Hadd lássanak nyugodtnak, akik holnap mormolják magukban a zsolozsmát. Holnap már te leszel a példa előttük. Így száll a bizalom, fejről fejre.

Először úgy tudtam, szerdán jön vissza. Betelefonáltam szerdán, Aranka mondta, még operál a professzor. Persze, ismeri Baba esetét ő is, most beszélt az anyjával telefonon. Mégse jön a hét közepén, csak vasárnap majd, és a szülei is elkísérik.

Szegény ismeretlen kislány! Lehet, hogy a biztos jövődből oroztál el fél hetet? Annyit tudtam csak meg rólad, hogy epilepsziás rohamaid voltak, később beszédelakadássá fajult a helyzeted, és karmozgási problémáid is lettek. Zeneművészetire jársz, zenekarban muzsikálsz, és egyszer csak elkezdett nem engedelmeskedni a karod. Tumorod van neked is, a bal féltéken. Kicsit hátrább, mint az enyém volt.

- Meg is operálja? - kérdeztem a professzortól.

- Különben nem érné meg a nyarat.

- A kockázat?

- Az is megeshet, megbénul utána.

Lehet, hogy te bénaságon veszed meg az életedet?

- Jó lenne, ha beszélhetnék veled.

- Engem emberi nagysága döbbsentett meg. Az, hogy ennyire fiatalon tudott dönteni további sorsáról. Aki életről és halálról, a kettő határán ennyire határozottan tud szólni, az nem csak az orvos figyelmét érdemli meg. Először ugyan azt gondoltam, jobb lenne, ha nő beszélne veled, hátha közelebb tudna férközni hozzá, de nem bánom így se.

- Ha nem sikerül, akkor is ráér megpróbálni mást.

- Holnap hazaengedem, hadd tisztázza a sorsát. Hétfőn hangversenye is lesz, hadd muzsikáljon még. Vőlegénye is van, el kell rendezniök sok mindent.

Tízre várható vasárnap, fél tízkor már bent vagyok. Az iroda előtt várok. Megnézhetem addig Ibolyát, akinek a cirokvágó gép teljesen elnyeste a lábát, a bokája és térde között. A szokásos körülmények között mankóval kellene járnia, vagy műlábbal. Behozták ide, visszavarrták, „megeredt”, már jár rajta, és mozgatni is tudja. Találkoztam az adjunktussal is, aki tagja a visszavarró csoportnak. Hétfőre beszéltük meg, hogy fölkeresem. Az elmúlt hétfőre. Látni szerettem volna, amikor kötözik a mindenféle sérülteket. El is jöttem, de legalább százan vártak a két ambulancia folyosóján. Száz ember, és ahogy a regősének mondja, „kinek keze, kinek lába, kinek egymása” van gipszbe rakva. Bemehettem volna azonnal, de mit kezdenék én száz emberrel, amikor nekem egy is elég lenne. Terültem-fordultam, és megléptem, mint Dugonics. Most legalább kimenthetem magamat. Ellenben itt van Imre, a szarvasi nyomdász. A papírvágó gép nyisszentette keresztül a jobb kezefejét. Zacszóba rakták a nyesedéket, jégbe tették, elvitték Csabára, ott cserélték a jeget, a kötést, és szaladt vele a mentő ide. Két üveg vért adtak neki útravalónak, csak akkor álltak meg, amikor cserélniük kellett az üveget. Nyöszörgött, rimánkodott szerencsétlen: Pécsre vigyenek, Pécsre vigyenek! Miért Pécsre? Azért, mert a televízió is mutatta, hogy ott vissza tudják varni. Nyugalom, itt is vissza tudjuk! Biztos? Biztos! Szépen mozognak az ujjai, csak a hüvelyk maradt csonka.

- ?

- Elkallódott útközben. Ezen már nem nő ki soha a köröm.

Láttam olyan papírvágó gépet, patent ésszel van megszerkesztve. Csak akkor indul be a kése, ha két oldalról, két kéz egyszerre nyomja be a két gombját. Aki két kézzel nyomni tudja, annak nem maradhat alatta, mert nincsen neki három. Ma se tudja, mitől bolondulhatott meg. Finom

gép egyébként, ha száz lapot tesznek alá, a kilencvenkilencediket is, a századikat is elvágja. Ha annyira automata lenne, hogy a levágott papírost is maga takarítja le, Imre kezét a kosárból szedhették volna elő.

Kezet fogunk, ballal. Fölmegyek a harmadik emeletre, hiába várok itt, ha nem jön senki. Fönt viszont annyian vannak, alig férek közéjük. Az emberek egyik fele turbánban jár, a másik olyan plébánosuras rátartással mozdul, mintha tükör előtt gyakorolta volna. Akinek a feje körül van kötve, nagyon jól tudom, mi baja lehetett annak, aki viszont peckesen jár, a gerincéről kalapálták le a meszet, hogy ne birizgálja az idegeket. Van harmadik osztalék is, a civilek.

A pad szélén ketten ülnek egy helyen: egy fiú, és az ölében egy lány. El vannak foglalva egymással, mintha nem is lenne körülöttük senki. Nem randevúra való hely ez, gyerekek, gondolom magamban, de nem szólok semmit. Amott, az asztal mellett ketten ülnek két széken, és a professzor magyaráz nekik. Beisszák minden szavát. Baba szülei lehetnek. Mintha a sors ítéletét hallgatnák, talán a hanglejtést is megjegyzik. Édes Istenem, mennyi aggodalom hánykolódik bennük! Ha nem operálják meg, elpusztul, ha megoperálják, kezelába béna maradhat, és az is lehet, csak haladékot kaphat. Az érdekelt pedig ott ül a padon, a fiú ölében. Mintha kertben lennének, és senki más nem lenne ott. Ennyit nevetve ide még nem költözött be senki. Lehet így fogadni a Sors ítéletét?

Vége a felvilágosításnak, oda mehetek a Professzor úrhoz. Bemutat a szülőknek, és azt is megmondja, mi a mesterségem, meg azt is, hogy átestem én is egy műtéten. Ketten keresik rajtam azonnal a lék nyomát, az asszony meg is tapogatja.

- Egészen szépen összeforrt. A Baba fejét is így tetszik fölnyitni?

- Hátrébb egy kicsit.

A lány is odajön, megnézi ő is. Nincs vidámság benne, csak kíváncsiság. Jön utána a fiú is, négyen vizsgálnak már.

- És azóta? - kérdezi a kislány.

- Mint Csernobil. Állandóan javulok.

Annyi a kérdés, akármelyik politikusunk mennyibe menne tőle. Mikor volt, meddig tartott, mennyire fájt? A kislány kérdez, de látszik, a többi is ezt akarta.

- Mikor mehetett haza?

Most jól sarokba szorultam. Nyilván hozzám méri magát, és nem lehet tudni, mennyi idő kell a gyógyuláshoz. Ha valakinek a lábát operálják, ezerféle baja lehetett annak, legalább ennyi lehet a fejben is. Honnan tudhatnám, mekkora az ő nyavalyája, és milyen gyorsan gyógyul? Igaz, sokkal fiatalabb, sokkal több lehet benne a gyógyulási energia is.

- Majdnem egy héttel előbb, mint az operáció után egy hónap.

- Olyan hamar?

Majd meglátod, mennyire nem hamar. Nem az örömök háza ez, kislány!

Látom, mindnyájan számolják, mennyi is az egy hónap. Ha most van huszonharmadika, akkor karácsonyra már otthon is lehet. Bárcsak lehetne! Találkoztam olyannal is már, aki három hónapig eszméletlen állapotban volt. Addig azt se tudta, hogy megmaradt. De egy évre rá már munkába állhatott!

Megegyeztünk, hogy holnap délelőtt eljövök beszélgetni.

- Örömmel várom.

Pontos is voltam.

- Már vártam - mondja hálás mosollyal. A hála biztosan annak szól, hogy eljöttem mégis, az öröm meg talán annak, hogy kórházban mindig jólesik, ha más is szenved ugyanabban a bajban. Illetve csak szenvedtem.

- Pontosnak lenni nem nehezebb, mint elkészni, amióta az órát föltalálták.

- És akit akadályoznak a pontosságban?

- Az más, neki a munkája parancsol.

Pongyolát kap magára, fehér zoknit húz a lábára, és indulhatunk is. Nincs itthon a professzor, kölcsönadta a szobáját, ott nyugodtan beszélhetünk. Könnyen, vidáman jön mellettem, mintha nem is kórházban lennénk, és mintha nem is operálnák holnap. Az alsó kanyarnál mondom neki, tegnap meglestem. Amikor elment a család, itt búcsúzott el. Fényképezni szokták azt a magárahagyatottságot, amit az arcán láttam. Komoly volt, messzire nézett, bele a semmibe. Talán a múltjába? Ebben a korban inkább a jövőt kutatják az emberek. Sokszor megfigyelhettem ugyanezt a bambaságot. Mintha vele járna a klinikával ez is. Most azonban nevet, majdnem röpköd, és csicsereg, megállás nélkül. Nem baj, ha játssza is a vidámságot, akkor is kevesebb ideje marad rágódásra!

Avval kezdi, hogy azonnal kiüt a nyeregből. Nekem kéne kérdeznem, de elibém vág:

- Mikor kezdődött magánál?

- Jaj, bogaram, nem tudom én azt megmondani. A zárójelentésben az áll, hogy legalább tizenöt évvel azelőtt, de azt hiszem, messzebbre kell visszanéznünk.

- Mennyivel?

- A nagyobbik lányom akkora, mint maga, a kisebbik egy kicsit fiatalabb. Amikor kinöttek már a fűből, elmentünk sétálni, és kavicsot dobáltunk a Tiszába. Jó dobáló voltam mindig, meg akartam nekik mutatni, hogyan kell jól meglódítani a követ. Nem úgy, ahogy a lányok szokták, hogy a fejük fölül dobják, és lábujjhegyre állnak közben, mert úgy nem megy messzire. Leégttem, a két kicsi lány messzebbre dobott, mint én. Lódítani egyáltalán nem tudtam, mintha kugliznék, alulról eresztettem el a kavicsot. Örültek szegénykéim, mert legyőzték a papát, de én megrémültem.

- És?

- Nekem kéne itt kérdeznem, Hölgyem! Orvoshoz mentem, azt mondta, ideggyulladás lehet. Meggyógyítani nem lehet, legföljebb enyhíteni.

- Mit szedett rá?

- Semmit. Olyan lett volna, mintha bekötötték volna a szememet. A szervezet jelez, baj van, de én nem akarom észrevenni. Sokáig fájt, aztán elmúlt. Lázas voltam néhány év múlva, megint előjött. Most, amikor közel voltam már az igazi bajhoz, ugyanúgy fájt.

- Más jele?

- Tegnap nem ebben egyeztünk meg! Maga akar meggyógyítani?

- Nekem van szükségem minden részletre.

- Hogy készülni tudjon?

- Hogy többet tudjak.

- Ez még régibb. Esküvőnk előtt két héttel összeestem, és hánytam. Az orvos fertőzőosztályra utalt be, azt hitték, májgyulladásom van. Külön szoba, zárt ajtók. Ha nem engednek ki, mi lesz az esküvőnkkel? Senki nem mossa le rólam, hogy így akartam megszökni előle. Egy hétig bent voltam, aztán „bizonyítékok hiányában” hazaengedtek.

- Még más?

- Lehet, hogy nincsen köze a daganathoz, de nem tudok rá magyarázatot adni azóta se. Bedolgozóként tanítottam a főiskolán. Soha nem írtam le, mit kéne mondanom, de mindig tudtam előre, honnan kell indulnom, és hová kell eljutnom. Két órát kapcsoltunk egybe, egyszer, körülbelül a felénél lehattunk, elszakadt a pókfonál.

- Mi szakadt el?

- Ha belejön az ember, eregeti magából a szót, mint a pók a fonalát, amikor a hálóját szövi. Minden gondolat akkor született meg a fejemben, csak értelmes szavakba kellett csomagolnom. Egyszer csak megálltam, mert nem tudtam befejezni a mondatot.

- Megfájdult a feje?

- Még az se. Mintha eljutottam volna a világ végére, ahol már semmi nincsen. Nem tehettem mást, meg kellett mondanom, nem tudom, mit akartam. Segített az egész évfolyam, hogy összerakhassuk a megelőző mondatokat, de nem mentünk vele semmire. Más vágányon kellett elindulnom, ma is szégyellem magamat miatta.

- Nekem ilyen bajom se volt. Máskor is előjött?

- Mielőtt beköltöztem volna a klinikára, leültem az írógéphez. Sok az adósságom, jó lenne valamit törleszteni belőle. Azelőtt egy nekifutásra írtam meg mindent, most, körülbelül a harmadik oldal tájékán megint elszakadt a pókfonál. A mondat közepén. Nekifutok újra, aztán megint, előveszem az előző mondatokat, amelyekből tovább kellett volna nőnie, nem megy. Gyógyulásom után is nézegettem, végigolvasva az addigi összeset, semmire nem jutottam vele. Ma se tudnám befejezni.

- A feje akkor se fájt?

- Ritkán, nagyon ritkán. Egyszer elmentem Algyőre biciklivel, amikor hazafelé jöttem, annyira megfájdult, le kellett szállnom. Gondoltam, erős front lehet. Volt is, mert mire hazaértem, esett az eső. Lüktetett, úgy fájt. Néhányszor az orvoshoz is elmentem később. Mondtam neki, nem úgy fáj, ha fáj, mint más normális embernek, hanem oldalt, balról.

- Nem is sejtette, mitől lehet?

- Sajnos gyanítottam, de magammal se mertem elhítni. Jólesett, hogy soha nem tulajdonítottak neki jelentőséget.

- Még más?

- Mennyit találjak még ki?

- Az eddigieket kitalálta?

Sajnos nincsen ekkora fantáziám. Igaz, a dobálni nem tudás, a pókszál, meg az is, hogy elkezdett zsibbadni a jobb felem. Ami a testem középvezetékétől jobbra volt, mindenem zsibbadt. A karom is, a lábom is. A jobb szemem olyan volt, mint a szikes föld, nem győztem dörzsölni. A jobb fülem mintha megvastagodott volna.

- Ebből gondolta, hogy nagy a baj?

- Van egy kertünk. Hátamra vettem egyszer a permetezőt, kettőt-hármat léptem vele, és elestem.

- Más is eleshet.

- Mire megvénül az ember, tele van a feje mindenféle elmélettel. Az egyik: aki nem tud csöndesen megöregedni, arra egyszerre szakad rá az ég. Volt egy kollégám, ötvenkét éves koráig hetvenkedett, duhajkodott, és egyik pillanatról a másikra összeomlott. Nyomorékként ápolta sokadik felesége. Addig én se vettem észre, hogy fogyna az erőm, lám, itt van! Harangoz az öregség, édes komám, ideje lenne észrevenned!

- Hány kilós egy permetező?

- Huszonkettő-huszonhárom lehet.

- Azóta permetezett már?

- Hogyne! Az lett a mérték. Ha könnyen bírom, nem félek.

- Bírja?

- Hála Istennek, igen. És ötven fekvőtámaszt is tudok csinálni megint. Amikor újra kezdtem, az elsőnél vért izzadtam.

- Még más?

- Nem lesz ez sok? Én akartam kikérdezni magát!

- Tehát van még.

- Ezt már igazán nem tudom, van-e köze hozzá vagy nincsen. Sokszor álmodtam, hogy röpködök.

- Szárnyakkal?

- Az álomtudomány ismer ilyesmit, és atavizmust sejt benne. Azt hiszi, őselődünk példája mocorog bennünk, mint a visszhang. Én mindenesetre szárnyak nélkül tettem. Fölugrottam, és mielőtt visszaestem volna, mindig rugóztam egyet. Valósággal fölpumpáltam magam a levegőbe, és onnan néztem, milyen szép a világ. Egyszer álombéli tornaórán lökődtem föl magam a mászókötéltetejéig, később erdei útelágazásnál emelkedtem föl, mert kergettek, még később sűrű villanydrótok között kellett följebb jutnom. Két év óta nem röpködök. Azelőtt vízbe is belefúadtam, szépen ereszkedtem lefelé, mostanában ilyen bolondságokat se álmodom. Azt se, hogy megvakultam.

Erre ő mondja, hála Istennek.

Tizenegy óra már, kérnem kellett, cseréljük vissza szerepeinket. Inkább odaadom majd kálváriám lepötyögtetett történetét, de hadd kérdezzem én is.

- Mikor adja ide?

- Amikor már lesz kedve olvasni.

- Jó lenne, ha ideadná. Igazán ideadja?

Mint apró gyerek, úgy kéri.

Vissza kellett ráznom magam ahhoz a nagyonis logikus gondolathoz, hogy az is lehet, nem tudom odaadni neki. Ő még csak holnap indul neki a golgotájának, és nem biztos, hogy harmadnapon föltámad. Erre azonban még a szemem rándulásával se szabad utalnom. Ha már példa vagyok, érdemtelenül bár, úgy kellett viselkednem, ahogy az igazi példák szokták.

- Ebéd, vacsora?

- Nem tudom megenni a kórházi főtt ételt. Ahol a fertőtlenítő szaga összekeveredik az ebédével, ott én nem tudok enni.

Kénytelen lesz föladni kényességét.

- Finnyás lennék?

- A klinika nem arra való, hogy fogyókúrázzon benne a beteg. Fogyni anélkül is tud. Én tíz kilóval lettem könnyebb, pedig rövid ideig voltam csak bent. Vigyázzon, elfújja majd a huzat. A gyerekeimnek meséltem, amikor még hallgattak a mesére, hogy a kiskutya semmit nem akart megenni, és olyan sovány lett, lépni is alig tudott. Fölkapta egyszer a szél, jól körbefújdogálta, és betette egy ablakon a paprikáskrumpli közepébe. Addig ki se mászhatott belőle, amíg mindet meg nem ette. Legyen erős, és egyen, hogy erős maradjon.

- Maga tudott enni?

- Ne a rosszról akarjon mintát venni! Én se tudtam. A feleségem szokott etetni. Az ő kezéből még a sajtot is megettem, pedig azt soha nem szerettem.

- Csak azért kérdeztem, mert nem volt teljesen meggyőző, amit mondott.

- Gyerünk vissza az eredeti vágányba, és legyen szíves, ne térítsen ki belőle. Mikor is kezdődött?

- Négy évvel ezelőtt hatalmas roham vett elő. Otthon voltam, rángásaim is lettek. Mentőt hívtak, bevittek a városi kórházba. Legalább egy óráig tartott a roham. Vizsgáltak is, de a jobb oldali féltekét festették meg, és azon semmi bajt nem találtak. Gyógyszereket is írtak föl, és hazaengedtek.

- Maga pedig örült, hogy nem találtak bajt, tehát nincs is.

- Így volt.

- Később?

- Együtt laktam albérletben egy hatodéves egyetemista lánnyal. Orvostanhallgatóval. Elmondtam neki, hogy rohamom volt. Azt mondta, van egy évfolyamtársa, ideggyógyásznak készül, megkéri majd, hogy vizsgáljon meg. Vizsgált is, de nem talált semmit, vagy nagyonis rátalált, mert elküldött a Tanár úrhoz. Látásból ismertem már, egyik lányával egy zenekarban játszunk. Talpig rendes ember, nagy bizalmam volt hozzá.

Ismerem én is, mintha helyettem is beszélne most. Beküldte a géphez, huszonvalahány csápot ragasztottak a fejére. Allecto lehetett ilyen, Zrínyi pokolbéli fúriája, csak neki eleven kígyókból volt a frizurája, nem jámbor drótokból. Izotópvizsgálatra is elküldte, utána CT-re is. Az izotópos leletet le se ragasztották, vitte tehát Andreához, a szobatársához, de nem sokat tudott meg belőle. A CT-ről szóló összefoglalást már leragasztották, de fifikával fölbontották azt is. A hatodéves majdnem orvos már, de nem értett belőle semmit. Vagy nem is mutatott akkor még semmit a gép? Egyedül volt otthon egyszer, porszívózott, és megint rosszul lett. Senki nem vette észre, hogy üresen jár a gép, és nem húzkodja senki. Megint vizsgálat, nagyon alapos most is, még erősebb orvosságokat kap. Vagy csak másokat? Senki nem mondta, hogy mikor kondult meg a harangszó a gépeken, pedig februárban már üzenetek váltódtak a két város között. Abban maradtak, a gyanú alaposnak látszik, de várjanak még. Ellenőrzések mellett figyeljék, és kísérik figyelemmel a változásokat.

- Csak egyszer porszívózott?

- Dehogya! Legközelebb megint rosszul lettem. Ráadásul a szobának nagyjából ugyanazon a részén. Más már babonás lett volna, én azonban elhittem magamnak is, hogy az ormánya közvetíthet annyi rezgést, amennyi elég a roham kiváltásához.

Nem akarok tudósodni, aki ért hozzá, ezer jelből lebuktathat, de hallottam, az epilepsziánál nem az a legeslegnagyobb baj, hogy a beteg a bivalycsorda-forgalom legközepén is összeeshet, és végigmehet rajta a csorda - létezik ennél nagyobb is? -, nem is az, hogy összetörheti magát a betonjárda csücskében, hogy beverheti a fejét otthon, az asztal sarkába is, hanem az, hogy lassan-lassan elfogy az agyveleje. Mintha kiskanállal mérné szét a fagyaltos. Minden roham egy kávéskanál, és nincs másik, amelyik visszafelé mérné. Az agysejtek nem szaporodnak! Ami elpusztul, visszaimádkozni se lehet.

A főiskolán bögzők is. Alapja a bögzőnek, hogy a vonót merőlegesen kell húzni a húrokon. Ha nem merőleges, nem szól, hanem reszel. Az övé elkezdett reszelni. Vigyáz rá, nagyon figyel, mégis reszel. Megijed, irtózatosan rákapcsol, tanul, mint a kisangyal, és csak hármásra vizsgázik. Aki a violinkulcsot nem téveszti össze a kapukulccsal, negyedekkoráig igyekezettel is jelesre vizsgázik. Az, hogy a vonó lecsúszik, a kezétől van, de mitől lehet a hármas? Talán a fejétől?

Eljött a nyár, járt a strandra, semmi tünet. Azt se érzi, hogy a féreg tovább dolgozik benne. A vőlegényét mégis gyözködi, hagyja el, keressen magának mást. Nem és nem! Kisfaludy Sándor megírta már a szerelem minden fajtájának a természetrajzát, tudhatná, minél jobban oltják, annál jobban lángol. Nincs ember, aki megmondhatná, meddig élhet még, az jusson neki, hogy a szeme előtt hervad el? Okos fiatalember beláthatná, ilyen bajra nem lehet jövőt alapozni. Minden nap veszteség, amit vele tölt el. Nem és nem!

Szeptemberben megkezdődik a tanév, mindjárt megy a Tanár úrhoz. Beül a sarokba, a fotelba, és kérdez: van-e a világnak olyan pontja, ahol meg tudják gyógyítani? Mélyről jövő mosoly a felelet, és késve jön csak a szó: egy biztosan van. Elhallgatja, lehet, hogy az az egy is csak volt. Beül barátnője kocsjába, és eljön ide.

Eddig csak leleteiben és üzenetekben élt, most azonban itt van minden lelet, két lábon járva, vidám, nevet, és kér. Legalább azt mondja meg, Professzor úr, mi a bajom! Leülteti, és a szemébe mondja: Önnek, kislányom, agydaganata van.

Aki ezt meghallja, ha röpködő pacsirta volt is azelőtt, most a porba szédül. Nem kell kitalálnom hozzá varázsos fordulatokat, nekem is ő mondta meg két évvel ezelőtt. Nem mondom, hogy kupánvágott a hír, hogy megtántorodtam, hogy levegőt venni is elfelejtettem, mert ezt az állapotot leírni nem lehet. Megélni csak. Faraghatják a fejfámat: élt 48 évet. Nincs az a cölöpverő, amelyik ekkorát tudna ütni. Első ütésre becsúsztam a föld alá, másfél kilométerre. Kimásztam valahogy, és vártam a következőt.

- Meg lehet operáim?

- Meg.

- Szeretném, ha Ön operálna.

Csak hogy velem ott volt a feleségem, benne megkapaszzkodhattam. Jóban-rosszban kitartó társam. Bátorított talán? Átvállalta a kegyetlen teher egyik felét? Fenét felét, mindet, de úgy, hogy az enyém se lett kevesebb. A felelősséget ébresztette föl bennem, hogy nekem élnem kell, mert családom van. A lányom férjhez ment, nem lehet lakodalom után temető. Unokám születik majd, úgy nőjön föl, hogy a nagyapjáról semmit nem tud? És különben is szép az élet, a lehető legszebb. Aki elhessenti magától, nem tudja mit cselekszik. Együtt mentünk a buszhoz utána, már fönn voltunk, már indult is, és még mindig nem tudtam megszólalni. Ő se, szegény.

Pedig nálam úgy folytatódott, ha szerencsém lesz, meg is gyógyulhatok. Ki bízik ilyenkor a szerencséiben? Már nyakán a kötél, és abban reménykedjen, hátha elszakad? Meg kellett fordítanunk a kérdést: ki nem bízhat a szerencséiben, amikor már csak a lehetőség van meg? Baba azonban egyedül ül itt, és ugyanazt az ítéletet hallgatja, csak a körítés más: ha nem operálják meg, meg nem maradhat, de ha megoperálják, akkor is béna lehet. Ki tudja, hány mázsát üt ilyenkor a cölöpverő? És a kislány, aki öröme és boldogságra, az élet folytatására termett, nem mállik szét alatta, mint a paradicsom, hanem megkérdezi:

- Meg tetszik operálni?

A kérdés nyársra húzta a professzort, és tűz fölött forgatta. Ott az eskü szövege, neki segítenie kell. Azt mondja csak, menjen el Pestre, ott van a legmodernebb tomográf, amelyik belelát a koponya mögé, és szeletenként rajzolja a képet róla.

Szerencsétlen kislány! Fején a cölöpverő ütése, zsebében a bármikor beváltható halálos ítélet, de elmehet még kegyelemért a nagy géphez. Kemény hősök is csúszómászókká válnak és morzsává törpülnek közben. Mentő vitte, mentő hozta, és csak itthon vehette kézbe az iszonyatot: ott a daganat, akkora, mint a teniszlabda. Ha begömbölyíti a markát, fele belefér. Ez a kislány még mindig nem csuklott össze. Szépen, okosan és nyugodtan beszél most is, pedig az esélyei semmit nem javultak. Úgy látszik, vannak emberek, akikben a veszéllyel együtt nő a remény is. Csillogni tud a szeme, és mosolyogni a lelke is.

Azt kérte, hadd térhessen haza előbb. Meg kell beszélnie a tanárával, hogy egyelőre nem mehet órákra, és ha majd vizsgázhat már, nem vár kegyelmet. Koncert is lesz, a családdal is meg kell beszélnie sok mindent, meg a vőlegényével is. Megmondani neki, hogy ő nem feleségnek való. Ha nagyon szereti az Isten, és megtartja, akkor is ápolásra szorulhat. Mit akar kezdeni egy béna feleséggel? És a Tanár úrhoz is be kellett mennie, megköszönni, hogy az egyetlen lehetséges megoldásra fölhívta a figyelmét.

Kegyetlen komissió, csak búcsúzásnak nem mondható. Minden lehetőséget megforgat a fejében, de a vége mindig az, hogy élnie kell, tehát élni fog. Életre született, meg kell maradnia. Vagy haladékot kapnia.

Mi is az élet? Holtig kapott halasztás.

Persze itt a Zoli is, a vőlegény. Vasárnap őt is láttam, és ő is odajött megcsodálni a fejemet. Soha nem hittem, hogy egészséges embereknek megnyugtató lehet ilyen fejlet látni.

Kapcsolatuk diákszerelemnek indult. Ha semmi nem köti össze úgy az embereket, mint az iskola emléke, a diákszerelem akkor kettős kötődést jelent. Ritkán szokott házassághoz vezetni, de sírgtartó bizsergésnek megmarad azért. Nem egy osztályba jártak, csak egy iskolába. Ráadásul eggyel lejjebb járt a fiú, mert a szomszédból jött át, évet veszelve. Nem fért össze egyik tanárával, vagy egyik tanára övele. Mindig festő akart lenni.

Nem kérdeztem, mert nem idevaló most, de ismerős az útja. Akiben a művészetnek a legapróbb bogara is motoz, legtöbbje avval kezdi, hogy rúgná le magáról a regulát, mint kisgyerek a takarót, és alig van tanár, aki elviselné. Azonnal megérti azonban a kisleány, aki nem a színekkel, de a hangokkal kötött szerződést. Nyelvét öltötte rájuk a szerencse, a fiút nem vették föl a képzőművészetire, csak a leányt a zeneművészetire.

A katonaság idején majdnem elszakadt minden kapcsolat. Ahol parancsok kopognak, ott is hallgatnának a műzsák? Újra keresniök kellett egymás kezét, és megint megtalálták.

- Ekkora veszedelem árnyékában is?

- Nem tartottuk veszedelemnek, de nem is mertünk messzire nyúló terveket szőni. Otthon voltam, ő is eljött hozzánk, amikor megint rosszul lettem. Édesanyám sírt, talán ő érezte meg leghamarabb, nem játék ez, hanem véresen komoly valóság. Az anyák meg szokták érezni. Mondtam neki megint, láthatja, nem összevissza beszéltem, menjen és keressen mást magának. Mi gyönyörűsége lehet az életben, ha olyanhoz köti magát, akit ápolnia kell? Mindig megszidott, hogyan juthatnak eszembe ekkora bolondságok. Azt tervezte legutóbb is, beköltözik ő is a városba, és együtt lakunk. Nem házasodnánk össze, abba én nem mehetnék bele, csak együtt élnék. Nem azért, mert most ez a szokás, hanem azért, mert az én lehetőségeim eddig érnek csak, és nem tovább. Még van két évem a főiskolán, azt nekem el kell végeznem, ha törik, ha szakad. Amit elkezdtünk, azt be is kell fejeznünk. Addig se szülés, se más ki nem zökkenthet.

- Csak az operáció?

- Az se. Meggyógyulok és folytatom.

Annyi csúfság van ebben az életben, valakinek tudnia kell virágot is ültetni bele. Egy fiatal lány, aki most indul csak neki az életnek, nem pusztulhat el.

- Meggyógyulok és folytatom.

Nagyon nem jól írom én ezt a kálváriát. Hagynom kellene, hogy a dramaturgia is betegye a lábát. Ereszthetném szépen a szavakat, ahogy a szellő rezegetti a levelet, aztán támaszthatnék iszonyatos viharokat, amikor ég és föld egybeszakad, és a legvégén megint sodorhatnám szép selyemből a szivárványt. Mindegyiknek a magja benne van, locsolgatnom kellene csak, és kihajtana szépen. Ha magam találnék ki egyetlen mondatot is, biztosan így tennék, de annyira közeli valóság ez, egy szeget át nem üthetek a másik sarokba.

- Pardon! A hangverseny hogyan sikerült?

- Nagyon jól. Kár lett volna, ha el nem megyek.

- Mindenkitől elbúcsúzott?

- Csak elköszöntem. Meggyógyulok, és jövök vissza. Tőlem is így köszönt el mindenki.

Persze, persze. Emlékezni kellene rá, hogy nem szabad hiú reményeket elültetni benne, de aggodalmakat se táplálhatok bele. Az a legtermészetesebb, hogy meggyógyul, és ott folytatja, ahogy abbahagyta.

Zolival azt beszéltek meg, még ma fölhívja telefonon, holnap pedig a klinikától érdeklődik. És azonnal jön, ha már lehet.

- Legalább egy hét az intenzív osztályon.

- Akkor egy hét múlva jön. Ugye, nem nagyon rossz ott lenni?

- Keveset emlékszem rá. Állítólag első este már kiadósat vacsoráztam, de nem mondhatnám, hogy a számban maradt az íze. Azt is tudom, éjjel-nappal annyi ott a nővér, sajnálom, hogy a nevüket se jegyeztem meg. Két nap múlva megborotváltak, hogy szikrát hányt a szemem, és én nevettem közben.

- Mit nevetett?

- Azt is, hogy már eszembe juthat valami, tehát a legjobb úton haladok a gyógyulás felé, de a történet se utolsó. Kollégiumban laktunk, és volt egy évfolyamtársam, aki a saját borotváját soha nem használta, mert nem volt neki. Egyszer aztán beállított zsoldfizetés napján - az ösztöndíjat hívtuk zsoldnak -, hogy pengét vett. Pamacsot, szappant, lehúzó, mindent össze-

koldult hozzá, nyakába csapta a törülközőt, és füttyszóval ment borotválkozni. Hadd hallja meg az egész kollégium, hogy neki új pengéje van. Amíg az alkatrészeket szedte össze, kicserélte valaki a pengét. Azt tette bele, amivel a szoba tizenkét embere már egy hónapja ceruzát faragott. Ment vele az egész szoba. Ekkora alkalmat nem lehet kihagyni. Füttyült és danolt, vele füttyültünk és danoltunk mi is. Kegyetlenül erős a szörzete, beleakasztotta a lehúzó, és elbődült, mint az oroszlan. A magyar finommechanikát addig senki úgy el nem átkozta még. Dőltünk a röhögéstől. Mellette borotválkozott, aki kivette a pengét. Szinte dőzsölt a boldogságban. Lehet ezen nem nevetni? Még az intenzív osztályon is? Szememben a szikra csak természeti tünemény lehetett. A megmaradás szikrája: már érzem, hogy húz a borotva!

- Mégis én vagyok a szerencsésebb, mert engem nem borotválnak meg. Csak a fejemet.

- Hamar zsendül majd, meglátja. Szalagot hozok, hogy legyen mivel befenni.

Vidám végig, a lelke legmélyén is nevet. Ennek a lánynak csak kitalálta valaki, hogy holnap megoperálják, de szerencsére rá se ránt. Akkor lesz csak könnyes a szeme, amikor édesanyja jut eszébe.

- Mondta az előbb, hogy meglestek a lépcső alján. Nagyon tudtam, hosszú ideig nem látjuk egymást, azért szomorodtam el. Sokáig nem is mondtam semmit a szüleimnek, minek kínoztam volna őket?

- Ők erről azért másként vélekednek.

- Hogyan hagyhattam volna otthon őket avval a tudattal, hogy megint romlott a fejem? Fölnevelnek egy gyereket, és az egyik fele béna lesz? Ki lehet ezt bírni? Létezhet ennél nagyobb csapás?

- A keresztrefeszítés óta nem. Tanult az Ómagyar Mária-siralomról?

- Ezt nem akartam! Ne a siralom maradjon utánam.

Ezen a szálon nem szabad tovább menni. Ha az anya jelenik meg az ember előtt, nincs rá vigasztalás.

- Tudja, hogy hős akartam lenni? Be akartam menni a műtétjére.

- És?

- A magamérőlem semmit nem tudok, legalább láttam volna.

- És?

- Úgy kértem, ha nem bírom, kijövök.

- Legalább elmondaná utána.

- Nem lehet, még nem nekem való. Legföljebb videón megnézhetem majd. Most vettek fölvevőt is, lejátsszót is.

- Akkor megnézhetem én is? Majd megkérem a dokit, mutassa meg nekem is.

Szegény, szegény kislány! Még mindig abban bízol, hogy lesz utána is? Hogy esetleg nem tisztul ki a fejed, arra nem is gondolsz? Mekkora akarat lakik egy lányban?

Tízkor kezdtük a beszélgetést, egykor meg kellett szöknöm tőle. Háromszor is elszakadt a pókfonal. Nem nála, nálam! Belekezdtem egy mondatba, és ott találtam a világ végét. Később megint. Hány vége lehet egy világnak? Közösen bogoztuk visszafelé, mégse tudtam folytatni. Ha eddig én voltam a reklámfiú, nem hagyhatom itt úgy, hogy én se vagyok tökéletes. Két év

után se. Összekaptam magamat, és elköszöntem. Meglepődött, azt mondtam, dolgom van. Nem is hazudtam, mert volt, de az övé fontosabb, tehát maradhattam volna.

Két pusztit kaptam tőle útravalónak. Lehet, hogy búcsúnak szánta mind a kettőt? Vittem magammal a nagy kérdést: lesz-e ember még belőled, kislány? A kereszted felét szívesen vinném, de az egyszemélyes keresztetekhez nem fér hozzá más. Isten veled!

Fussunk, amennyire csak lehet, nehogy észrevegyen rajtam valamit. Az egynapos remény életet is jelenthet.

Huszonötödike van, novemberben. Saccolgattam eddig: most ébred, most megy fürödni, most rakja össze a holmiját, most jön érte Bandi a kocsival.

Délelőtt tanácskozásra kellett mennem. Ha tudom, figyelem, mit találtak ki eddig a kutatók. Muszáj is figyelnem, mert meg is kell írnom, de délben meglépek. Amikor már az utolsó lecsöngetések mennek, nincs is rám szükség ott. Fél egykor toltak ki engem is a műtőből, talán láthatom még. Legfőljebb tíz percre van a klinika, bőven odaérek.

Átkozott dolog, mindenben magamhoz akarom hasonlítani, pedig tudhatnám, két egyforma műtét nincsen. Bár azt is hallottam már, párja a legbonyolultabbaknak is akad nemsokára.

Jól elkéstem. Sokkal rövidebb volt, mint az enyéem. Amikor a tanácskozás kezdődött, már be is vitték az intenzív osztályra. Arról semmit nem tudok meg, hogyan sikerült, de ha bevitték, talán jól.

Loholnom kell, leadni az aznapi leckét. Készen is van, fogom a telefont, hívom a klinikát. Aranka mondja, nincsen már bent a Professzor úr, nagyon sietnie kellett, úgy rohant el most is. Nagy újság azonban: a beteg keze-lába mozog, és jól van. A körülményekhez képest van jól, teszem hozzá magamban.

Hogy is van ez? Méregettem a fejét, amikor még haj is volt rajta. Kicsike madárfej, egyik lebenye alig nagyobb két labdánál. Legfőljebb három. Ha abból elveszünk egyet, mi marad? És mégis mozog keze is, lába is!

Hogyan is lehet egy labdát a fejből kivenni? Mekkora lukat kell vágni hozzá? Ki is kell férnie a lukon, mint a halnak a léken, de dolgozni is tudni kell benne. Minden labda egy darabig szélesedik, a közepétől pedig megy össze. Hengert nem vághat belőle, mert a mozgatóközpontok a fölületen vannak. Vegyük úgy, hogy nem is labda az, hanem alma. A gyerek is meg tudja hámozni, hogyne tudná a fölnőtt. Csakhogy az alma héját eldobjuk, itt meg az a nagyon fontos, ami kívül van rajta. Hogyan lehet úgy vezetni a kést, hogy ne szálkás szeletek maradjanak vissza? Létezik külön szerszám hozzá? Mert ha ott marad a szálka, kihajthat belőle újra a daganat, majdnem úgy, ahogy az én mandulám is kihajtott.

Hagyjuk az almát, mert az keményebb, mint az agyvelő. Vegyük inkább azt, hogy lágyra főzött lúdtojásból kell kivenni a sárgáját, úgy, hogy a tojásnak a lehető legkisebb kára legyen. Nem jó persze a hasonlat, mert a tojás belseje lassabban alszik meg, mint a külseje. A szobrászoknak állítólag finom a kezük, de nem hiszem, hogy az agyba bele mernének nyúlni. Újságolom inkább fünek-fának, megint megmaradt egy ember. Nagy kár, hogy már álmomban se tudok rö-pülni.

Másnap még egy meglepő hír: föl is vitték az intenzív osztályról. Föl is mehetek hozzá. Máris megyek!

Nagy a turbán, kicsi a fej. Rosszkor jöttem, alszik. Nem alszik az, mondja a szomszéd, az előbb még beszélt. Fölnyitja a szemét, fátyolos, de mosolyog. És ő kérdezi tőlem, hogy vagyok. Egyedül neki van most joga hogy lenni, nem nekem.

Mintha összekeveredett volna a szótár a fejében, a szavakat keresgélne kell, de érteni jól lehet, amit mond. Nézem a jobb kezét, mozog. Mutatja a jobb lábát, az is. Csak a feje fáj rettenetesen, és szédül.

- Elmúlik majd a fájás is, a szédülés is.

Szelíd nyugalom van az arcára írva. Mona Lisa, turbánban. Rosszul mondom, mert ha igaz, hogy Leonardo magát festette meg benne, ahogy a legújabb kutatások állítják, akkor Leonardo Lisa vagy Mona Vinci inkább. Mégse olyan, neki fekete a szemöldöke, Lizácskának pedig semmilyen. Miért zavarhatta a festőt éppen a nő szemöldöke, hogy azt hallgatta el? Az a jó, nem Lizácskáról van itt szó, hanem Babáról. É! É! Éljen!

Naponta fölugrom hozzá. Csütörtökön rossz hír: bénul a jobb karja, és nehezebben mozog a jobb lába is. Állítólag így szokott ez lenni. Pénteken fehér labdát hoz be neki a gyógytornász. Szivacsból van, de akkora, mint egy teniszlabda. Arra való, hogy fogni megtanulja. Ha elgurul, nem baj, majd fölveszi valaki. Kimegy a Cini, odailleszti a turbán mellé: ekkora volt a daganat.

- De csak volt!

- A helye is ekkora, és az csupa seb. Lehet, hogy azért fáj ennyire?

- Nem tudom én azt. Azt hiszem, belül az agyban nincsenek érző idegek. Fájhat viszont az agyhártya is, a bőr is.

Nagyon rossz neki, hogy a jobb oldalán azért nem tud feküdni, mert béna, a balon meg azért, mert fáj.

Még mindig nem akar enni. A szülei narancsot is hoztak, banánt is, de egyiket se kéri.

- Bajban leszek. Most lehet kapni, tehát mindenki azt hoz. Hogyan mondhatom meg, hogy nem kívánom?

- Maga most mindent megmondhat. Én körtét hoztam. Ha megmosnék egyet?

- Jó. Azt elfogadom.

A feleségem is körtét hozott annak idején. És tejet, amíg rá nem jöttem, hogy reggeli után marad annyi az ételes kocsin, nem kell kintről hozni. Néha egy egész kancsóval is kaptam ráadásként. Meghámoztam a legszebb körtét, ahogy a feleségem is tette, gerezdekre vágtam, a közepükről a magházat kifordítottam, és kezébe adtam. Kintről jöttem vele, hűvös volt, és sok leve. Szalvétát hajtottam az álla alá, rá ne csöppenjen az ingére vagy a takarójára. Mindet megette. A szalvétával megtörültem a száját, az öt ujját. Látszott rajta, jól esett a körte. Hétfőn bejön a főnővér, közös igyekezettel már föl is ültetjük. Annyi a közös benne, hogy én hozzányúlni se merek, de a párnát én támasztom neki a falnak.

Már nem szédül, de ülni se tud sokáig. Jobbra akar elbillenni, mert a jobb láb nem támasztja. A karja se. A tornája abból áll, hogy bal kezével fölemeli a jobbot, és egy kicsit fönn tartja. Boldog, mert sikerül. Összekulcsolja az ujjait, de szorítani csak a ballal tud, úgy emeli föl. Milyen nehéz egy kar, ha kifut belőle az elevenség!

Kedden vidám. Egyedül is tud már ülni, és ülve is marad. Ma egy hete operálták, és már egyedül ül. Nagy híre is van: szerződést kapott a zenekartól. Aggodalma is: el merje-e vállalni? Jó lenne, kevesebbet kellene kérnie hazulról, amíg tanul. Az öröme azonban sokkal nagyobb, mint az aggodalma: gondoltak rá! Most is, amikor a legnagyobb bajban van.

Hatalmas adag orvosság van egy szerződésben. Írja csak alá nyugodtan. Ha bal kézzel írja, akkor is érvényes lesz.

Szerda. Fölkelt és ki is ment. Kísérővel persze, de a saját lábán. Csütörtök. Fölhívta a teljes zenekar. Kézből kézbe adták a kagylót, mindenki mondott neki valamit. Ott volt valamennyi, és kedves volt hozzá.

Egy hét önkéntes ebzárlat következik. Elönt a nátha, nem mehetek be, amíg ki nem tisztul belőlem. Telefonon érdeklődöm mindennap. Már ő is olyan, mint Csernobil: állandóan javul. Kiszedték a varratokat, tizennégyet. Levették a kötést, és nem is tették vissza. A fürdéshez még segítség kell. Nem is a fürdéshez, csak a törülközéshez. A bal karját még nem tudja megtörölni, mert a jobb alig mozdul még. Anyja húslevest hozott, nagyon jó volt. Sűrű fésűt kért tőle, hogy a ragasztót ki tudja fésülni a hajából, amivel befűjták. Mi svábbogár-irtónak mondtuk. Arra kellett, hogy a kötés bele ne ragadjon a sebbe.

Három napra Pestre is kell mennem, majd csak vasárnap jöhetnek. Nem délelőtt, az hadd maradjon meg a látogatóknak, délután inkább. Lelkendezik, amikor meglát. Délelőtt fáj a feje, kapott még egy vízajtót, attól elmúlt. Zoknit húzott a lábára, kimentünk a folyosóra, beszélgetni. Mindenkinek köszön vagy köszöntik. Mindenkit ismer. Ki nyíltan, ki lopva figyeli a járását. Tegnap itt volt a Zoli. Elpityeredett. Még mindig kitart mellette.

Hétfőn is, kedden is sétálunk egyet. Egyedül szokott lemenni már az irodába. Nem a lépcsőn még, csak lifttel. Szerdán elköszöntünk egymástól: holnap hazamehet! A huszonnegyedik napon.

Hatalmas erő lakik benned, tolnai kislány! Szép az élet, sőt az élet a legszebb, vigyázz magadra, hogy hosszú életű lehess. A gyógyult ember nyugalma, boldogsága kívánom karácsonyra, és az új esztendőre is. Minden karácsonyra és minden újabb évre. A család minden tagját is köszöntöm. Nehéz volt nekik, távolból talán még nehezebb. A zenekart is, amiért fölhívott telefonon. Láttam, mekkora az öröm, ha a barátok megmaradnak barátoknak. Pedig az a trükk most az egészben, hogy Te maradtál meg.

A lépcső első fordulójában integetünk egymásnak. Nem jó így, a jobbal tessék integetni! Megemeli a karját, mintha szárnyait bontogatná, olyan. Egy körrel lejjebb megint intek, de nem felel rá. Néz bele a semmibe, mint amikor meglestem. A harmadiknál is. Mielőtt kimennék a házból, megint integet.

Vigyázz magadra, Baba!

Csoda történt. A cölöpveréből szivárvány lett.

Apró napló

Januárban vissza kellett jönnie sugárkezelésre. Bár naponta meglátogattam, megkértem, írnia le benyomásait. Jót tenne neki, mert lecsapolná indulatait - inkább elkeseredéseit -, rákény-szerűlne előbb-utóbb, hogy jobb kezével is megpróbálja megfogni a tollat, és jól járnék vele én is, mert a lehető leghitelesebb forrásból kaphatnék fölvilágosításokat. Felemás dolog lett belőle, mert éppen akkor nem írt, vagy igen keveset írt, amikor a külső ember legkíváncsibb lehetne.

A normálisnál nagyobb noteszt adtam neki, de mégiscsak notesz volt. Nem nyomhatta a lelkét, hogy ezt még mindet tele kell írnia. Lehet, hogy ő, lehet, hogy vőlegénye adta neki a címet. Jöjjön tehát sorban, ami benne van. A kezelés végén maga írta át géppel, szükségszerűen alakíthatott is rajta.

1987. január 21. Szerda.

Ma semmit nem javult a kezem. De el kell mondanom, nagyon keveset tudok tornászni, különböző okok miatt (amiket majd elmondok).

(Később rákérdeztem, már nem emlékezett rá, mit akart elmondani. Néha az egészség jele a felejtés.)

Január 22. Csütörtök.

Ugyanaz a kezem, mint tegnap. Bár észre vettem, ami közelebb van a jobb kezemhez, azért reflexszerűen először a jobb kezemmel nyúlok, és ha nem sikerül, segít a bal kéz. Ez jó érzés! Eddig ezt nem vettem észre.

Szomorú vagyok, de semmi okom nincs erre.

Január 23. Péntek.

Az Anyuék telefonáltak. Jó volt beszélni velük, egy kicsit megnyugodtam. Csak nehogy elfelejtsék gratulálni nekik a házassági évfordulójukhoz, ha ma is hívnak. Ez fontos!

A Cini sokszor megdicsér a kezem miatt - de ez még, sajnos, nagyon kevés. Most már érzem, hogy sokszor elfáradok majd útközben, de végig csinálom! Nem akarok veszíteni egyik esetben sem! Ha nem sikerülne, éreznem akkor is azt, hogy én győztem. És ezt csak akkor fogom érezni, ha elfogadom a sorsomat, és Isten segítségével elfogadom a folytatást.

(A Cini a gyógytornász.)

Január 24. Szombat.

Jó volt a séta, és jól elfáradtam. Nincs kedvem írni.

Január 25. Vasárnap.

Még soha nem írtam naplót. Ez a szakasz kimaradt az életemből. De most, hogy írom ezt a füzetecskét, egyre jobban az az érzésem, hogy nagyon kellemes dolog. Persze, nem tudom, hogy tizenéves koromban is ennek tartottam volna-e, valószínű, hogy nem. Akkor állandó zsongás volt körülöttem, jöttem-mentem, a rengeteg barátnő - és így, bármi is volt a lelkem

mélyén, mindig találtam füleket arra, hogy a titkaimat valakinek elszórom. Eszembe se jutott, hogy esetleg leírjam. De most más a helyzet.

Rájöttem arra, miért lettem más egy kicsit, mióta visszajöttem. Amikről beszéltem, csak alapot adtak a hangulatomnak. De ez a sok tragédia, amik körülöttem vannak már hónapok óta, iszonyú emberi sorsok - de ami még ezek mögött van!! - nagyon nyomasztanak. Tudtam, hogy van ilyen, de így, közelről, ezzel együtt élni, látni őket nap mint nap, ez nekem nagyon nehéz. Minden nap imát mondok értük - lehet, hogy értük már senki nem mond imát, ők már nem fontosak senkinek! Az én tragédiám szinte semmi az övékhez. Lehet, hogy én vagyok túl érzékeny, vagy túl fiatal mindezekhez?

De ez a füzet elvesztette eredeti hivatását. Egy szó se esett a kezemről. De arról most nincs kedvem írni. Megváltozott az életem, amennyire csak lehetett. Most meg kell barátkoznom ezzel, mert ha nem, csak gondot okozok mindenkinek, még magamnak is. És az nem jó!

Január 26. Hétfő.

Mégiscsak írok! Bár egész este az volt az érzésem, hogy nincs kedvem írni, de most megváltozott. A zene ott van a fülemben, elzártam magamtól a külvilágot - így olyan jó. Tulajdonképpen most se akarok semmiről írni, csak úgy írogatok. A semmiről. Jó, hogy mégse kellett eldobnom ezt a tollat. Egy nagyon kedves osztálytársamtól kaptam esztétika órán. Örökbe. Szép emlék, de nemcsak a toll, hanem inkább a többi.

Nagyon szeretem a Zolit! Jön majd a hét végén, ha tud. Úgy várom már! Érdekes, annyi közöttünk az ellentétes tulajdonság, és én nagyon irigylem azokért, amik belőlem hiányoznak. Persze, én nem akarok olyan lenni, mint ő, és nem is tudnék. Egyszer azt mondta, hogy ez így jó.

Már sokkal jobb, mint néhány nappal ezelőtt. Bocsánat, ha bármivel is megbántottam volna! Nem volt szándékos. Előfordul az emberrel, ha néha más, mint ahogy elvárják tőle, ugye? Nagyon jó, hogy megismertem magát! Jó éjszakát!

(Ma kezdték el a sugarazást. Megkértem, rajzolja le a gépet. Nagyon vázlatos rajz lett. Ígérte, másnap-harmadnap majd jobban megfigyeli, és kiegészíti. Nem tértünk vissza rá.)

Hófehér golyóstolla volt, de kifogyott. Egyszer használatos termék, mint a legtöbb nyugati portéka, de sikerült szétszednem, és egy másik betétet beleékelnem.)

Január 27. Kedd.

Ma nagyon jól érzem magam! Azt hiszem, hogy erre szokták azt mondani, csak úgy sziporkázik! Bárcsak így maradna mindig, de nem tudom még, mi lesz velem holnap.

Végre történt már valami! Ugyanis ma egész napra volt programom. Kedvenc időtöltéseim sora követte egymást. (Néhány kellemetlen pillanat szakította meg ezt a gyönyörű sort, de ezeket nem tudtam kivédeni.) Most már kezdem elhinni, hogy tényleg javult a kezem. Ugyanis ma sikerült becsatolni az órát jobb kézzel, amit már a műtét előtt is nehezen tudtam. Olyan boldog vagyok! Igazi siker! Este ismét megyek egy hangversenyre, ami nagyon ígéretesnek látszik - az újságból. Majd elmondom, hogy milyen volt, jó? Kezdem megérteni magamat. Amíg nem lettem beteg, eszembe se jutott, hogy valaha is megértessem magamat. Nem mintha most sokat törtem volna ezen a fejem, de egyszer csak világosabb lett nálam valami - rólam. De ez most nem fontos. Ha ez érdekli, szívesen beszélgetek majd ezekről a dolgokról.

(Eljöttek a szülei. Amikor visszahozták, nem látogatták meg a sugárkezelő professzorát, ő kérte tehát, szeretne velük találkozni. Rettenetesen megrémültek, azt hitték, halálos baj van.)

Január 28. Szerda.

Megpróbálom összeszedni magam, és most csak a fontos dolgokról írok. Keddtől hétfőig különböző vizsgálatokon estem át. Volt EKG, vér, tüdő, mellkas, has, majd bemérték a fejemet a kezeléshez, és lila festékkel rám mázolták a sugárzás pontos helyét. Hétfőtől elkezdődött a kezelés. Első nap egy kicsit kellemetlen volt. A sugár irányában végig éreztem egy feszítő érzést, sőt még a felső fogsorom is mintha ki akart volna ugrani. A második naptól kezdve nem éreztem semmit. De biztos vagyok benne, hogy az utolsót is még mindig végig izgulom úgy, hogy szakad rólam a víz. Ha bekerülök a szobába, ahol a gép van, félek.

A kezem az idő múlásával párhuzamosan javul. És hogy hogy múlik az idő?? Számomra nagyon lassan. A kézfejem ügyesedik, vagyis az ujjaim. Ma megfogtam a tollamat, és minden segítség nélkül húztam néhány vonalat, amik leginkább a sinus görbéhez hasonlítottak. De én ennek nagyon örültem. Első biztató jele annak, hogy a kézfejemmel is jutok majd ötről hatra.

És én mégis úgy viselkedtem, mint egy gyerek, aki nem tud játszani a sok-sok játékával. Kérem, ne haragudjon! Olyan rossz volt, miután elment. Nagyon szégyellem magam! Sajnos, mindig későn veszem észre, hogy amit csinálok, az helytelen, de ezt ne is vegye figyelembe!

Kedden itt voltak a szüleim. Örülök, mert az Anyut úgy láttam elmenni, hogy nyugodtabb volt az arca. Ez nekem nagyon fontos! És ennek a napnak a koronája az volt, hogy a szüleimmel elmentem a Sajtóházba.

Azt hiszem, mindent leírtam. Kérem, figyelmeztessen, ha valami kimaradt volna.

(Amikor meglátogattam, erősen lehangolt állapotban találtam.)

Január 29. Csütörtök.

Számomra a nap ott kezdődött, hogy megérkezett, és elmentünk sétálni. És ott fejeződött be, hogy visszajöttünk a sebészetről, ahol találkoztunk Aranka nénivel és a Professzorral. A következő nap ismét vissza kell mennem a feje miatt, mert valami jön belőle. (Nem nehéz kitalálni, a belső varratokról van szó,)

Hogy ne felejtsem el, most írok egy kicsit a jobb kezemmel.

(Nagyokat lóduló betűkkel négy rövidke szó a kézírás. Nem hiszem, hogy grafológus tudna kezdeni vele valamit, pedig hihetetlenül nagy erőt tükröz.

A Professzor úr avval fogadta, hogy megbeszélte pécsi társával, ezt a lányt visszaadják a zenekarnak. Nem lehet tudni, hány tableta hatóanyaga van egy ekkora hírben. Előtte napok óta már a halál gondolata foglalkoztatta, ez az egy bejelentés pillanatok alatt kiszellőztette a lelkét. Egyébként a nagyon vékony kendőjét is meg tudja már fogni jobb kézzel is.)

Január 30. Péntek.

Ma kaptam levelet az igazi barátnőmtől. Mintha kicseréltek volna! Holnap jön a Zoli, már olyan izgatott vagyok!

Január 31. Szombat.

Február 1. Vasárnap.

Február 2. Hétfő.

Itt volt a Zoli. Sokat beszélgettünk, és ez nagyon jó hatással volt rám. Vasárnap ment el. Azt mondta, hogy ügyesebb lett a kezem, és sokat nőtt a hajam.

Bár én néhány napja nehezebbnek, lustábbnak érzem. Olyan, mintha ügyetlenebb lenne, de ezt még a Cini se vette észre. A hétfő olyan volt, mint a többi.

Február 3. Kedd.

Nincs kedvem írni!

Február 4. Szerda.

Milyen érdekesek, furcsák és kiismerhetetlenek vagyunk. Magam is csodálkozom azon, hogy milyen hamar megszoktam ezt a környezetet, amiben most vagyok. Itt már nem zavar semmi, kezdem jól érezni magam. Persze, csak annyira, amennyire a kórház engedi. Szinte érzéketlenné váltam a némák, süketek, kopaszok, bénák, félmellűek iránt. Sőt, néhányról nem is tudom, milyen ördögös helyen van a daganatja, csak látom, hogy egyre rosszabbul lesz. De már nem sajnálkozom a sorsokon, nem sírok éjjel, és nem is akarom megváltani az életüket. Kár! Sajnálom nagyon! Úgy jobb érzés volt rájuk nézmem. De nem tehetek róla, ezt nem én akartam, ez velem történt. Néha szégyellem magam, hogy nem sajnálom őket, de mintha lepattogna rólam az emberek tekintete. Talán azt jelenti, hogy sikerült beilleszkednem ebbe a környezetbe? De mi lesz velem, ha kikerülök innen? Ha meglátok egy nyomorék, beteg embert? Semmi nem fog megmozdulni bennem, minden érzés nélkül átnézek majd a feje felett? Egy hete még bántott, hogy túl mélyen érintenek ezek a dolgok, most pedig az a baj, hogy csak úgy elmennek mellettem. Hát ki érti ezt?

Február 5. Csütörtök.

(folytatom) Reggelre mindent megértettem. Kezdem azt hinni, ha az ember szembekerül egy problémával, mindig kell rá aludnia egyet. Jót tesz! Nos, nemcsak én vagyok közömbös ezekkel az emberekkel szemben, hanem ők is közömbösek mindenki másához, esetleg önmaguk iránt elfogultak egy kicsit. Sajnálkoznak magukon. Néha, biztos, hogy én is.

Ma voltam a bőrklinikán. Mintha ott se lettem volna, a probléma megmaradt, és én nem lettem semmivel sem okosabb. A fejbőröm nagyon korpásodik és viszket. Azt hiszem, ezzel kár is orvoshoz fordulnom, ezt minden fejműtöttnek el kell tűrnie.

Voltam a sebészen is, a Cininek megspóroltam egy utat. Ott mindig jól érzem magam. Életszaga van az irodának. Dolgoznak, jönnek-mennek, és mindenki egészségesnek látszik. A harmadik emeletre nem szívesen megyek fel, ott mindig sok a beteg, én pedig már nagyon vágyom arra, hogy ne legyen körülöttem nyomorék és beteg ember. Ez így biztosan furcsán hangzik, de én nem érzem magam betegnek.

Nagyon jól viselem a kezeléseket. A karom nem romlik, inkább állandóan javul. Lassú tempóban, és néha csak én veszem észre, hogy mennyit, de egyre ügyesebb. Talán azért éreztem az ellenkezőjét néhány napja, mert meg voltam fázva egy kicsit, és lehet, hogy tényleg gyengébb voltam. De most már minden rendben, segített a sok vitamin.

Majdnem elfelejtettem! Ma írtam egy levelecskét a Dokinak. Sajnos, még nem szebbek a betűim, mint az előző levélben voltak. Majd ha elmegyek Szegedről, lesz valami változás a betűimben. Most írok egy levelet magának is:

Még mindig félek a géptől. Baba.

A hét végén jön a barátnőm. Nagyon szeretem őt, egészen közel áll hozzám. Nagyon hiányzik, már hónapok óta nem tudok megbeszélni vele semmit. Szerintem minden embernek szüksége van egy barátira. Van, akinek elég a társa, aki egyben a barátja is. Nekem fontos ez a kapcsolat, a Zoli soha nem akadályozná meg. Tudja, hogy nekem fontos a Lulu.

Február 6. Péntek

Tegnap tévedtem egy nagyot. Az egyéniségem miatt soha nem tudok majd közömbös lenni senki sorsa iránt. Ha nem írnám ezt a naplót, soha nem tudná meg azt, ami tegnap este történt. Biztos, hogy nem merném elmondani, de írni nagyon jó róla. Egy kicsit talán lazít a nyomasztó érzésen, ami azóta rajtam ül. Nos, az történt, hogy behoztak egy bácsit kezelésre. Rögtön feltűnt mindenkinek, mert hiányzott az egyik lába, és néma volt, vagyis lyuk volt az ő nyakán is. Megtudtam, hogy Tolna megyében lakik, ezért bementem hozzá beszélgetni. Láttam rajta, hogy nagyon magányos, és szinte kötelességemnek éreztem, hogy bemenjek hozzá. Nem lett volna szabad!

Elmondta, a lábát még gyerekkorában elvesztette valamilyen betegségben, de az élet rákényszerítette, hogy úgy éljen, mintha két lába lenne, vagyis megtanult mindent az egy lábával, ami nekünk csak a két lábunkra természetes. Beszédes, kocsmázó, jólelkű ember volt. Már régóta tudja a daganatot, és azt is, hogy csak úgy tudják gyógyítani, hogy feláldozza a hangszalagjait. Nem akart elmenni orvoshoz, szinte életveszélyben hozták már ide, műteni. Ötvenhat éves, a legfeljebb korban van. Amikor kimondta, hogy ő így már nem akar élni, nem bírtam tovább, és elsírtam magam. Sírtunk mind a ketten. Iszonyú volt a tehetetlenségem! Csak később tudtam valami vigasztalót mondani neki, de őt már nem tudja megvigasztalni senki. Minden embernek joga van eldönteni, mi legyen a saját életével. Azt éreztem, neki van igaza.

Egy tanyán él, sok az állat. És ő nem tudja már őket soha többé összekiabálni. Családja nincsen, vele együtt megnémult a tanya is. A kocsmába se fog már eljárni. Ki fog ott rá figyelni? Egyáltalán nem vagyok nyugodt a sorsa felől. Vajon visszafogadják az emberek így is? Sajnos, legtöbbször azt látjuk, nehezen tudnak visszailleszkeszteni a saját környezetükbe. Féltem őt! Elbúcsúztam tőle, kijöttem a szobájából, és ugyanazt éreztem, mint amikor még a sebészetem voltam, és a szobánkban meghalt egy asszony.

Legjobban a Zoli és a barátnőm hiányzik. Mellettük mindig megnyugszom.

(Ugyanaz a nap, csak este.) Sajnos, nem volt időnk, hogy többet beszéljünk. Mintha minden ellenünk lett volna. Már a kezelésnél nagyon dühös voltam. Én lent vártam, maga meg fent. Teljesen zaklatott voltam, szükségem lett volna arra, hogy beszéljünk. Ne higgye azt, hogy egy hozzám való lánnyal meg tudom beszélni a problémáimat. Ezt kívülálló nem értheti meg, de magának meg kell értenie! Utálok, hogy mindenki szánalomból szeret! Inkább ne szeressen senki! Maga és a Doki az, akiben megbízom. De nagyon keveset találkozom magukkal ahhoz képest, mint amennyire én szeretném, illetve szükségem van rá. És leírhatatlanul boldog vagyok, ha bármikor találkozom magukkal! Nos, mivel ma elment, nem tudtam beszélni magával, csak egyre inkább rosszul éreztem magam. Seholy nem találtam a helyem, egy őszinte emberre volt szükségem, aki nemcsak végighallgatja, amit mondok, de érti is azt. Úgy éreztem, a Doki erre a legalkalmasabb, szinte menekültem hozzá!

Február 7. Szombat

(reggel fel kilenc, folytatom) Csak délután jön a barátnőm. Örülök, hogy elhozza a kislányát is. Most rendben vagyok, a Doki helyre tett. Éjjel álmomban folytattuk tovább a beszélgetést.

Reggel - hosszú idő óta először fordult elő - két kézzel törültem meg az arcomat. Szinte észre se vettem, de nagyon örültem neki.

Február 8. Vasárnap

Én, a legelső rosszullétem óta megszemélyesítem a betegségem. Harcolunk! Ő le akar győzni engem, de én nem hagyom, védekezem. Ritkán támad, néha még évek is eltelnek, de előfordult már, hogy hetenként megkeresett. Azt hiszem, hogy utáljuk egymást, de én mégis megsajnálom őt néha. Pusztítjuk egymást, és mindig ő a vesztes. És aztán el kell tűnnie a szemem elől, egészen addig, amíg újra nem tud támadni. Nekem rossz, hogy ismerem őt, csak védekezni akarok ellene, soha nem merném megtámadni. Ő az, aki ellen csak védekezni lehet. Persze, én is hibázok néha. És ő, sajnos, mindig észreveszi a gyengéimet. Nagyon szemfüles, ilyenkor mindig támad. Valójában, ez a jellemző kapcsolatunkra. Soha nem ronthatok el semmit, úgy kellene élnem, hogy minden percére ötöst kapjak, hogy ne tehessen bennem több kárt. Nem tudom, miért ragaszkodik hozzám. De néha egyáltalán nem olyan gonosz, mint gondolnánk. Csodálatos dolgokra is képes. Többször is előfordult már, hogy teljesen tehetetlen voltam vele szemben, azt csinálhatott velem, amit akart, mégse tette. Talán ő is megsajnálta? Percekig könyörögtem neki, hogy engedjen el, és egyszer csak éreztem, már nem szorít annyira. Ilyenkor mindig jóban vagyok vele. Megköszönöm neki, hogy leszállt rólam, és ígérek fűt-fát, amit csak akar. És még sokáig nem merek rá csúnyát mondani, nehogy meghallja. Amikor a Doki mondta, hogy meg fog operálni, már előre örültem annak, hogy végleg megszabadulok tőle. Hát, ismét tévedtem egy óriásit!

Ma reggel ismét megkeresett. De ez mintha nem is ő lett volna. Szinte alig volt ereje, teljesen legyengült. Azt akarta, hogy ne tudjak beszélni. Mire észbe kaptam, és megint könyörögni akartam neki, ez a szerencsétlen elfáradt és eltűnt. Kicsit szomorú vagyok! Úgy szeretnék végleg megszabadulni tőle, de nem tudok. Nem akarom leélni vele az életemet! Egy idióta férj jobb ennél. Elegendem van abból, hogy állandóan kárt tesz bennem. Nagyon fárasztó, amíg utána rendbe hozom magam.

Jó volt a Luluval! Kár, hogy nem ismeri. Úgy láttam, nem nagyon lelkesedik azért, hogy találkozzanak, így nem is szorgalmaztam a dolgot.

Február 9. Hétfő

Mióta megtudtam, hogy beteg, nincs kedvem írni. Várom, siessen mielőbb meggyógyulni! Magányos vagyok, hiányzik. Ha tehetem, átmegyek a sebészetre.

Február 10. Kedd

Egy zene lesz a meglepetés! Magának adom a legkedvesebb zeném. De a Professzornak is oda adom, mert így igazságos. Kérem, teljesen „szűzen” hallgassa ezt a zenét. Ne vegye figyelembe, hogy tőlem kapta, de amíg hallgatja, ne foglalkozzon semmi mással, csak a zenére figyeljen. Ez fontos! Sztravinszkij azt mondta, a zene önmagában nem fejez ki semmit. „A zene önmagát fejezi ki.” Kérem, ezzel a gondolattal hallgassa, és ha már az utolsó hang is elnémult, akkor jól figyelje meg magát! Éreznie kell valamit. Kérem! Ne sajnálja rá az időt! Tíz perc az egész, és remélem, olyan gondolatokat ébreszt majd magában is, ami megéri ezt a kis időt. A

zene mindenre jó! Én már régóta tudom ezt, rajtam sokszor segített, néha egy-két komolyabb problémában is. Ezt szívből kívánom magának is! Zene nélkül nem lehet élni! Biztos, hogy előbb-utóbb kitalálná valaki.

Február 11. Szerda.

Február 12. Csütörtök.

Február 13. Péntek.

Február 14. Szombat.

Ön szerint jobb lett volna, ha írok. Véleményem szerint olyan sötét gondolatok születtek akkor a fejemben, hogy sokat nem is lett volna szabad leírnom. Biztos vagyok benne, ma már szégyellném magam a leírtak miatt. Inkább az az érdekes, hogy mitől jutottam el odáig, illetve mi válthatta ki belőlem azt a hangulatot, hogy talán a világ végére sem volt kedvem elmenni. Odáig jutottam, mint eddig még soha. Szerintem egy óriási feszültség lehetett bennem már hónapok óta, az is lehet, hogy még Pécsről hoztam magammal, de talán még régebbi. És most elég volt egy jelentéktelen ügy ahhoz, hogy teljesen „megzuhantam”. Kérem, higgye el, én ezt nem akartam! Rendesen végig szerettem volna csinálni, minden nyafogás és lelki problémák nélkül. Úgy gondoltam, otthon hagytam a lelkemet, mert ide nem akartam elhozni. Itt tilos foglalkozni ezekkel a dolgokkal! De nem! Itt volt velem végig, meglapult valahol, és amikor nem számítottam rá, előbukkant valahonnan. Nem kellett sok, csak annyi, hogy észrevettem a hajam hullását.

Most már minden O.K. Jó lett volna ebből egyedül, ügyesen kimászni, hogy senki ne vegye észre. De ha ezt meg tudtam volna tenni, valószínű, nem azt írják a kórlapomra, hogy zenész, hanem valami mást. Talán matematikust. A Doki az orvosok között annyira ember, hogy szinte hihetetlen. Fantasztikus! Nem akarok erről sokat írni, mert lehet, hogy egy levegőre hirtelen tele írnám a naplócskámat.

Most ismét boldog vagyok! Sőt, van egy csomó tartalék energiám is. Megint tudok mindennek örülni. A tél elmúlásának, a tavasz kezdetének, annak, hogy újra hallom a madarakat, a szeretteimnek - de annak legfőképpen, hogy megélhetem mindezeket! Soha nem adnám fel az életemet, és szinte groteszk a kép, de most tele vagyok lelkesedéssel az élet „dolgai” felé. Minden érdekel! És milyen kevés, valójában semmi az én bajom a világ nagy bajaihoz képest. Hát, még nem tettem az emberiségért semmit! Ja, úgy szégyellem, most mind a ketten biztosan csalódtak bennem! Nem így ismertek meg, és ebben a helyzetben mást vártak tőlem. De - bocsánat, most már meg merem mondani - igenis nagyon érzékeny vagyok. Mindenhez és mindenkihez. Néha nagyon rossz, hogy létezik ez a tulajdonságom, de így talán szebbnek látom a világot, mint amilyen. Talán a sok feszültség is ezért van bennem.

Köszönöm, hogy nem hagytak magamra, segítettek nekem. Egyedül nem sikerült volna.

(Csütörtökön délután fölhívott telefonon a Professzor úr: „hallottam, a halálon vagy! Csak valami influenza ütött el, idén télen már harmadszor, és zárt helyekre nem merek bemenni veled.” Nála volt éppen Baba, tőle hallotta, nyilván erősebb színekkel festve. A hajhullásra azt mondta, sajnos, velejárója a kezelésnek, de nem veszélyes.

Amikor utoljára voltam bent a klinikán, elképzelhetetlen letargiában találtam. Úgy zokogott, hogy rázta az ágyat, és egyetlen kérdésre se akart felelni. Az összes illendőség minden szabálya szerint vissza kellett volna vonulnom, de leültem inkább, és elkezdtem mesélni, mint hajdanában a lányaimnak. Többnyire a velem törtétekről, a benti dolgokról. Egyszer csak csöndesedett a zokogása, már csak szípozott, aztán az is elmaradt. Talán figyelt, talán nem. Még később csak a fáradtságot láttam rajta, és azt, hogy teljesen megnyugodott. Kimeséltem belőle nagy lelki rohamát, de nem tudtam meg, hogy kopaszodása miatt volt. Életveszélyesnek látszott fölboldult állapota. Ki tudná megmondani, hány szálból van összefonva a női lélek?)

Február 15. Vasárnap

Most írok egy kicsit a fontos dolgokról is. Sajnos, észrevettem, hogy az ujjaim lassabban ügyesednek. Talán lassabban is, mint eddig. Magam se tudom, hogy ennek így kell-e lennie vagy a sugár okozza. Szerintem még az orvosok se tudják. Annak viszont nagyon örültem, hogy a gumikarikát az első nekifutásra meg tudtam mozdítani. Örülök a gumikarikának, köszönöm! Van néhány mozdulat, amit már természetesen csinállok a jobb kezemmel. Például vakaródzok, megtörlöm a számát, ásításnál a jobb kezem teszem a szám elé, és most már a fogmosásnál is hasznosítom egy kicsit. Ezek a mozdulatok mindig nagy örömet okoznak nekem, de az a véleményem, hogy túl lassan fejlődik. De még rengeteg türelemre van ahhoz szükség, hogy kivárjam. A gépelés még nem megy, ugyanis még nem mozognak külön az ujjaim. Ha nagyon lassan és finoman akarom ütni, a végén az lesz, hogy rátenyerelek az írógépre. Egy zongorán szívesebben gyakorolnék. Szeretem a zenét, azt akarom, hogy bármi módon, de végigkísérje az életemet.

A Cinivel nagyon jóban vagyunk. Az a problémánk csak, hogy mivel igyuk meg a pertut.

Végre, ma jönnek a szüleim és Zo. Soha nem merem kimondani, de nagyon hiányoznak. Főleg az Anya előtt kell keménynek lennem. Az a vicc, hogy úgy kell csinálnom, hogy nagyon jól érzem itt magam. Valójában nem rossz hely ez, de ha maga kérdezi meg, hogy érzem magam, a válasz első két szavának valamelyikében benne lenne: Pécs.

Ha a sugárral végeztem, szeretnék elmenni szanatóriumba vagy gyógyüdülőbe. Egy szépbe és egy jóba. Lehet az ország bármelyik részén. Már beszéltem erről a szüleimmel és az itteni orvosokkal, de a Professzorral még nem. Mindenki csak helyeselte. Csak olyanba szeretnék menni, ahol úszni is tudok. Vágyom egy kis pihenésre, csendre, és végre egy kevés önállóságra. Amióta ismerjük egymást a Zolival, minden nyáron elmentünk nyaralni. Szerintem ez fontos az ember életében. Egy régi osztálytársam, aki már a második gyereknél tart, egy alkalommal ezt mondta a házasságról: nagyon jól élünk. Időnként kiveszekedjük magunkat a férjemmel, kiabálunk mind a ketten, de utána megint csend van egy darabig. Hát, én ezt úgy fogalmaznám meg, hogy időnként el kell menni nyaralni. Ha rajtam múlna a dolog, kötelezővé tenném minden embernek. Kell egy kis idő arra, hogy visszavonuljunk, hogy folytatni tudjuk az életünket. Vagy együtt, vagy külön, ahogy a helyzet megkívánja, de kell egy kis idő arra, hogy megpihenjünk. Tehát ezeknek a nyaralásoknak a nyugalma vágyom, a hosszú, meleg napokra, arra, hogy nem csináltunk semmit, és mégis elfáradtunk. Kimerültnék érzem magam, de ez nem az igazi semmittevés.

(A bőrviszketésről már máskor is volt szó, akkor azt mondta, minden fejműtét későbbi velejárója. Később tudtam meg, az egyik orvosság, a Diphedan okozza.)

Február 16. Hétfő

Éjjel fél tizenegy van. Ilyen későn még soha nem írtam naplócskát. Ma egésznap nagyon jól éreztem magam. Erre mondhatnám azt is, hogy ötös. Én boldog vagyok attól, ha valakinek segíthetek. Most, néhány nap óta vannak ilyen eseteim. Nem csak betegek, de egészségesek is megkeresnek problémáikkal. Persze, konkrétan nem tudok segíteni, de van sok olyan ember, akinek az is elég, ha végighallgatják őket, és végre kibeszélhetik magukat. Némelyek nem is igénylik, hogy válaszoljak, de beszélnek, szinte hadarnak, hogy mindent el tudjanak mondani, mert ők azok, akiket mindig félbeszakítanak. És én tőlük nyerek önbizalmat, ami már régóta semmi nincs. Remekül érzem magam! Egyik legnagyobb problémám is csak annyi, hogy mit húzok majd a fejemre, ha elmegyek a fényképészhez, és a vízumhoz csináltatok fotót magamról. Erre kell még aludnom egyet.

Ma este felhívott a zenekar, és azt mondták, nem úszom meg a hollandiai turnét. Ők eldöntötték, hogy megyek, és visznek, akár még kopaszon is. Az nem számít, hogy nem tudok még bőgőzni. Hollandiában a legdivatosabb lányok most éppen kopaszok.

Jó volt az Anyáékkal. Szegény Anya! Gondolom, a látványom miatt kellett neki egész idő alatt sírnia. Még a cukiban is sírt. A Zolcsival feltétlenül kellene beszélnem! Kettesben és sokat, mert úgy érzem, most szüksége van rám. Ő olyan, hogy megfelelő környezetben hajlandó akárcsak megszólalni is.

Nagyon kedvelem az Aranka nénit. Azt hiszem, hogy ő is engem, mert nagyon közel kerültünk egymáshoz. Jó, hogy megismertem őt is.

Jaj, nagyon hányingerem van! Le kell feküdnöm.

(A szinte állandó hányinger viszont a sugár velejárója. Számítani lehet rá, hogy a kezelés befejezése után is megmarad egy darabig. Talán ezért is figyelni mindig magát.)

Február 17. Kedd

Jól érzem magam. Ismét van önbizalmam. Erősnek érzem magam minden és mindenki ellen. Talán nevetséges, sőt hihetetlen, de én boldog vagyok! Lehet, hogy most eszméltem fel, és rájöttem, hogy milyen csodálatos az élet. Tudok gondolkodni és vágyom a tanulásra. Ez itt mind csak mellékes, ami körülöttem van. Nagyon sietek meggyógyulni, hiszen annyi minden van a világon, amikről nem is hallottam. És én tudni szeretnék mindenről! Olyan nincs, hogy nem találom meg ismét önmagamat!

Február 18. Szerda

Lehet, hogy hihetetlen, de semmi időm nem maradt arra, hogy írjak. Most már álmos vagyok, és ismét hányingerem van. Kezd olyan lenni, mint egy fixes udvarló, aki mindennap meglátogat.

Február 19. Csütörtök

Most leírom, hogy mit szoktam csinálni általában, vagyis nap mint nap. Nyolc óráig rendbe teszem magam, és megreggelizek. Fél tíz és tíz között érkezik az Ildikó, és átkísér a sebészetre a Cinihez. Addigra már vége az első vizitnek, és ha még mindig marad időm, akkor írogatok egy kicsit jobb kézzel, egy kicsit bal kézzel, vagy levelet írok, de olvasni szeretek a legjobban. Ahogy belépek a sebészetre, megváltozik minden körülöttem, és én is más leszek. Izgalmas, mozgalmas ott az élet, és az emberek - maguk se veszik észre - alkalmazkodnak a tempóhoz.

Csinálják, de nem morgás nélkül. A Cini megtornásztat, közben sokat beszélgetünk, nevetünk, pletykálunk. Ha végeztünk; én még maradok. Vagy kávézok az Aranka nénivel (egy felet) vagy Ildikóval rendetlenkedünk az intézetben. Néha a Cini is velünk tart. Ebédre visszajövök, és várom a kezelést. Addig olvasgatok, beszélgetek, és csak ritkán tudok pihenni. Rendszerint ebben az időben szokott megérkezni ön is. Ennek mindig rendkívül tudok örülni. Apropó! Köszönöm a hóvirágot. Az első szál ebben az évben, ami csak az enyém. Ismét vizit, és négy óra körül újra átmegyek a sebészetre. Az Aranka néni rögtön a kezembe nyomja a másik fél kávémat, de mindig kapok tőle mást is. (Csokit, cukrot, almát,ogyorót stb.) Jó ott ülni, és rajzolgatni, írogatni, mászkálni, beszélgetni. Már sokan ismernek. Hat óra felé visszajövök. Ha Aranka nénivel jövök, ő mindig az ajtóig kísér. A zenész barátnőm ritkábban, de az Anita sűrűn meglátogat. Nyolc óráig írogatok vagy olvasgatok, csak ritkán nézem a tévét. Unalmasnak és kevésnek tartom. Soha nem szerettem tévét nézni. Tizenegy óráig a hányingeremmel együtt lefekszem.

Nem unatkozom soha. Jól érzem magam, de hiányzik a mozgás. Szívesen járnék úszni, tornászni, de sajnos, erre most nincs lehetőségem. A kezelések alatt nem is lehet nehezebb sportot végezni. Remélem, minél hamarabb elmehetek a szanatóriumba. Sopronba vagy Bükkfürdőre szeretnék menni.

Zo jön a hét végén. Talán most tudok vele beszélgetni. Fontos lenne! Nemcsak neki, nekem is. Pécsről jönnek még barátaim, talán az igazi is. Aranka néni meghívott bennünket a szombati ebédre. Szinte megható a kedvessége. Nincs semmi problémám, nem érzem magam magányosnak, már van önbizalmam, és erősnek érzem magam. Így olyan jó! Úgy érzem most, sokáig ilyen maradok.

(Ha valaki azt mondja huszonnégy éves korában, hogy nem érzi magányosnak magát, akkor azt jelenti, hogy sokszor szokott magányos lenni, különben eszébe se jutna. Akkor nem magányos, amikor leírja. Nyomasztó környezetben telnek napjai. Betegtársai idősebbek, és a beteg szinte mindig a maga bajáról beszél. Azt hiszem, ez a legnagyobb lelki megrázkódtatás számára. Ő viszont ritkán beszél, inkább hallgat, vagy kikapcsolódásként magányos lesz.)

Február 20. Péntek

Február 21. Szombat

Csütörtökön találkoztunk utoljára. Amikor rákérdezett az írásaimra, én azt mondtam, nagyon összefüggéstelen, zilált az egész - mert nincs két egyforma napja senkinek -, ezért jobb lesz, ha az egészet együtt olvassa el. Erre ön azt mondta: talán nem is írom már tovább, és ezért nem akarom megmutatni. Nem örültem annak, hogy ezt mondta, de - véletlenül vagy akarattal, magam sem tudom - néhány napig nem írtam tovább.

(Nem tudtam, hogy ártatlan és vicces megjegyzésemben ekkora sértés lakik. Vigyáznom kellett volna.)

Február 23. Hétfő

És most már nagyon hiányzott, hogy leüljek, és leírjam azt, amit le akarok írni. Jól éreztem magam ezen a hétvégén. Itt volt a Vőlegényem és a suliból a kedvenc barátnőm. Kifaggattam mindenről, ami a suliban történt. Rossz volt hallgatni, különösen akkor, amikor a zenekarról beszélt. De egyszerre volt jó is. Ittam minden szavát, és nagyon irigy voltam.

Ebben a szakmában azt szeretem a legjobban - azzal párhuzamosan, hogy zenélhetek -, hogy rengeteget utazunk. Imádom azt, hogy megérkezünk valahonnan, és másnap utazunk valahova. Azt, hogy két váltás ruhámnak kell otthon lenni, mert nincs idő kimosni. Azt, hogy hullafáradtan utazunk tovább, de a színpadon újra élek, ismét friss vagyok, mintha egészen a fellépésig pihentem volna. Azt, hogyha feláll a zenekar, rögtön valami más lesz a levegőben, szinte bizsereg. Azt, hogy ennek az egésznek varázsa van.

Ez az egyetlen pálya. Ha valaki nem erre született, nem bírja végig csinálni. Amíg csak lehet, ezt szeretném folytatni. Nem akarom odaadni senkinek!

Én nem tudok rosszat mondani a szakmáról. Lehet, hogy még most túl nagy a lelkesedés bennem, de beszélgettem már idősebb zenészekkel is, és ők se cserélnék el semmivel. Ezt minden embernek így kellene gondolnia.

Szeretek albérletben (vagy bérelt lakásban) lakni. Mivel az időm és az életem nagy részét ott töltöm, ott alakítottam ki a II. számú otthonom. Sikerült. Egyedül lakom egy zenész lánnyal, de minden lakás meleg és hangulatos volt. Az időm java részét zenészekkel töltöttem. Néha azért, mert együtt zenéltünk, néha azért, mert - barátságból.

Nem is tudom, miért beszélek ezekről a dolgokról. Talán most így közelebb érzek mindent magamhoz, ami már nagyon hiányzik. Igen, hiányzik az előző életem, de nagyon!

Szombaton és vasárnap is voltak apró rosszuléteim. Már nem ijedtem meg, és nem is lettem szomorú. Azt mondják, ennek így kell lennie, ez a természetes. Hát, jó! Valószínű, hogy szünetet tartanak a kezelésben, két-három hétre hazaküldenek pihenni. Ez elég komoly problémát okoz nekem, de meg kell oldanom, mint már annyi komoly problémát meg kellett oldanom nagylány korom óta.

(Anélkül, hogy összebeszéltünk volna, a Professzor úr is, én is arra terelgettük a szót, hogy átmenetileg az is előfordulhat, mégse mehet vissza a zene csinálásához. Jó lenne, ha megérdeklődne majd, van-e lehetőség rá, hogy ugyanazon a főiskolán, de valamilyen elméleti szakon folytassa tanulmányait, ahonnan visszakanyarodhat az eredeti elgondolásához, ha teljesen meggyógyul a karja. Nem esett neheze a róla való beszélgetés, őt is foglalkoztatta már ez a gondolat.)

Február 24. Kedd

Ha nagyon akarnék, annyi mindenről tudnék írni, ezért inkább nem írok semmiről. De! Egy problémáról mégis írok! Bár a Cini azt mondta, hogy túl sokat figyelem magam, de már biztos vagyok abban, hogy gyengébb lett a jobb lábam. A karom is, de leginkább az ujjaim lassulnak, ügyetlenednek. Végülis ez azt jelenti, hogy van valami eredménye a kezelésnek. Talán használ is.

Felhívott megint a zenekar! A boldogságnak azt a részét éreztem, amit az ember élete folyamán csak különleges alkalmakkor érez. Már nagyon hiányoznak így együtt is, de külön-külön mindenki is.

Hamarosan hazamegyek a „kényszerleszállás” miatt. Feltétlenül meglátogatom őket. Jó tudni, hogy ők is várnak. És végre a legdrágább barátnőmmel is eltölthetek néhány napot. Tudom, hogy jó lesz!

(Délután visszakísértem a sebészetre. Belső varratok ágaskodnak elő a fejből, jobb, ha az nyúl hozzájuk, aki operálta. Mondtam, visszahoztuk garanciális javításra a fejét. Csipesszel kihúzta a varratot a professzor, jól kinyomkodta a sebet, és át is kötötte. Megint turbános lány lett belőle.)

Február 25. Szerda

(Nehezemre esik ide másolni mindent, mert most derül ki igazán, mennyire félreértetődött a napló. Olyan mondatok vannak benne, amelyeket egyáltalán nem szolgáltam meg, így nem is illetnek meg. Ha netán lélektanász kezébe kerül később, kérem, úgy vegye, hogy nem volt szívem megkurtítani, mert hátha fontos, mennyire hozzá tud kötődni valakihez a beteg, ha többször találkozik vele.)

Még két nap áll előttem, amíg ismét búcsút nem mondok - sajnos nem örökre - az intézetnek. De most úgy érzem, hogy a hátralévő napokon már nem fogok írni, viszont azokat a gondolatokat, amikkel most tele van a fejem, feltétlenül le kell írnom. Ugyanis ezt tanultam magától, ha az ember nem írja le rögtön, amit mondani akar, az később már nem fog sikerülni.

Talán így kezdeném:

Barátom, Vén vagy Öreg, Idős vagy Fiatal, nekem olyan, amilyenek én látom... Köszönöm ezt a füzetet, hálás vagyok, amiért olyan nagyon ügyesen kezdte el íratni velem. Bevallom, az első napokban csak érdekesség volt számomra, nem is gondoltam komolyan az egészet. De később fontos szerepet játszott az életemben. Itt írtam le, amit nem volt kivel megosztanom, a bánatom, az örömöm, azt, amit soha nem mondtam volna el magának és talán senkinek sem. Leírtam azt is, amiért néhány év múlva biztosan szégyellni fogom magam. De megbánni soha sem fogom!

Igen, nagyon jó volt beszámolni arról, amit a körülményeim miatt nem oszthattam meg senkivel. Fantasztikusan jó ötlet volt ez magától! Néha úgy érzem, jobban tudja, mire van szükségem, mint én. Volt, hogy magányosnak éreztem magam, de tudtam, hogy nem vagyok egyedül. Jó volt az a biztonság, amit a maga személye miatt éreztem. Mert a magány és az egyedüllét két különböző érzés. Én nagyon szeretek egyedül lenni, és a csend fontos szerepet játszik nálam mindennél. Úgy éreztem, sok közös vonás van bennünk. Pedig nem ismerem annyira, hogy ha kellene, sokat tudnék beszélni magáról. Bennem van egy mondat, ami kialakult, de ezt alig néhányan értenék meg, így soha nem fogom kimondani. Még soha nem kaptam ilyen bonbont, de mindig ilyenre vágyakoztam. Örülök, hogy magától kaptam az elsőt. Ezt sem fogom elfelejteni.

Jó lenne most úgy befejezni, hogy nincs gondom, se problémám, és én vagyok a világ legboldogabb embere. De én gonosz és hálátlan vagyok! Nem teljes a boldogságom, nem tudok igazán örülni annak, hogy újra élhetek - életben maradtam. Nekem több kell. Ha arra gondolok, hogy többé nem tudok zenélni, nem tudok a hangszeremhez bújni és kifejezni azt és úgy, ahogy csak én tudom, amitől elpirulok és forró leszek, amitől más esetleg a legszebb emlékére gondol - nem, ezt nem értheti meg.

Elbúcsúzom, de nem örökre. Nagyon sokáig szeretném még ismerni magát! Baba.

(Egyébként avval köszönt el, hogy mégis inkább kórházi pszichológus szeretne lenni. A beteg embereknek nagy szükségük van szóval is gyógyítani tudókra, és úgy érzi, ez állna hozzá legközelebb. Baj csak abból lenne, ha minden ember lelki kínját magára venné.

Amikor visszajött, már nem írta tovább a naplóját. Néha-néha elkeseredett még, de mindinkább erőt vett rajta született optimizmusa.

Két évvel később azt írta levelében, már három zenekarban muzsikál. Életmagra kapott. Most fejezi be a főiskolát.

Vőlegénye, aki pedig végig segítette megőrizni életkedvét, időközben elhidegült tőle. Nem volt türelme kivárni a teljes gyógyulást.

Akkora csata az élet, nem megy veszteség nélkül.)

Újraszületésének negyedik évfordulóját boldogságban élte meg. Egyelőre a pécsi klinikán kapott képesítés nélküli zeneterapeuta állást. Zenével gyógyítja a gyöngébb elméjűeket. Erős szándéka, hogy beiratkozik valahová, hogy a zenei képesítést kiegészítse a gyógyításra jogosítóval.

Múlóban vannak édesanyja aggodalmai is.

Győzelem az élet.

Nagy csata az élet.

-&-